

Center za
raziskovanje
javnega mnenja

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

Politbarometer 1/2010

januar 2010

Projekt

"Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti
do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"
je longitudinalni projekt CJMMK, ki poteka od januarja 1995 dalje

Ljubljana, 8. 3. 2010

KAZALO

Politbarometer januar 2010

Prvi prikazi in analize

1. Osrednja tema: Zaznave krize in stališča o ukrepih

Osebnostne zaznave učinkov krize

Stališča o protikriznih ukrepih

Indeks podpore vladnim ukrepom

2. Pogledi na delovanje sistema – longitudinalna raziskava PB

Izražanje zadovoljstva oz. nezadovoljstva z razmerami

Ne-zadovoljstvo z demokracijo

Ne-zadovoljstvo z materialnimi razmerami

Skrb pred izgubo delovnega mesta

Podpora vladi, ocene njene učinkovitosti

Podpora Pahorjevi vladi

Primerjave podpor Janševi in Pahorjevi vladi – strukturni prikaz

Ali bi bila v danih kriznih razmerah prejšnja vlada J. Janše bolj uspešna kot ...?

Ocene uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov

Zaupanje v institucije

Zaupanje v medčasovnih primerjavah

Izražanje zaupanja Predsedniku republike in predsedniku vlade – primerjave meritev v štirih letih

Predsednik republike

Predsednik vlade

Zaupanje – druge institucije

»Vaš župan«

Skupno zaupanje

3. Nazorska in strankarska opredeljevanja

Levo-desna samo-opredeljevanja

Strankarska opredeljevanja

Strankarske preference v januarju – in bližnje primerjave

Strankarske preference – retrospektiva 1996–2010

4. Aktualne teme

Opredeljevanje ob »arbitražnem sporazumu«

Razrešitev ministra Erjavca

Politbarometer januar 2010

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 25. do 27. januarja 2010

V dneh od 25. do 27. januarja 2010 smo na osnovi vzorca telefonskih naročnikov zajeli 912 polnoletnih oseb, državljanke in državljanke Republike Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorčenje je potekalo iz vzorčne baze (BN= 3230), ki je bila izčrpana do 28%. Telefonske intervjuje Politbarometra 1/10 je izvajalo 28 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bil 11,5 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 385 ur.

Zasnovo vprašalnika PB1/10, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Slavko Kurdija (koordinacija izvedbe), dr. Matej Kovačič, Živa Broder, univ. dipl. soc., Simona Rajšp, univ. dipl. soc., Martina Hočevnar, univ. dipl. pol. in Ivi Kecman, tajnica Centra.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvorni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev.

V prilogi poročila dodajamo tabelarno gradivo, ki kaže na povezanosti med izraženimi stališči anketirancev ter njihovimi statusnimi oziroma socialno-demografskimi značilnostmi. Tako v analizo vključujemo poleg spola, starosti in izobrazbe, še poklic oz. zaposlitveni status, tip naselja in regionalno pripadnost respondentov. V analizo vključujemo tudi variable, ki kažejo nazorsko in strankarsko opredeljenost respondentov: vernost, opredelitev na t. i. levo-desni lestvici in strankarsko opredeljenost, ki jo zajemamo s pomočjo indeksa strankarskih preferenc. Indeks strankarskih preferenc je vsota opredelitev za stranke, zajetih z vprašanjema "Katero stranko bi volili?" in "Katera stranka vam je najbližja?". Prikazi in analize podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja.¹

¹ Utemeljitev in opis postopka obteževanja je podan v dokumentu: Kurdija Slavko, Štebe Janez: "Oblikovanje vzorčnih uteži za telefonsko anketo Politbarometer", objavljenem v Politbarometru PB3/97.

Prvi prikazi in analize

Poročilo 1/10 temelji na Politbarometrski meritvi, opravljeni v anketni delavnici CJMMK v dneh od 25. do 27. januarja 2010. Pri tem gre za prvo letošnjo meritvo, ki zajema obdobje od novembra lani. Medčasovni prikazi nakazujejo stanja in spremembe v stališčih ljudi v preseku marec-junij-november 2009-januar 2010. Ponekod dodajamo tudi preglede v daljši časovni retrospektivi.

Za obdobje od novembrske Politbarometrsk meritve velja splošna oznaka: recesija in znaki gospodarske ter družbene krize, ki se deloma še poglobljajo, nadaljevanje razpadanja nekaterih podjetij, predvsem s področja gradbeništva, vrsta manjših štrajkov in uporov, nadaljevanje razpadanja »privatizacijskih holdingov«, uvajanje novih stečajnih postopkov, povečevanje deleža nezaposlenih, zaostrovanje političnih spopadov med opozicijo in koalicijo, konstrukt ustavne obtožbe Predsednika republike, itd. Ob tem je vlada v lanskem letu sprejela vrsto ukrepov za obvladovanje kriznih pojavov, med njimi jamstvo za vloge občanov in posojila podjetjem, subvencioniranje skrajšanega delovnega časa, nadomestila za plače delavcem na čakanju, okrepitev socialnih skladov, povečevanje minimalne plače, v razpravo pa je ponudila elemente izhodne strategije s predlogi za posege v zakonodajo na gospodarskem, finančnem in socialno-političnem področju.

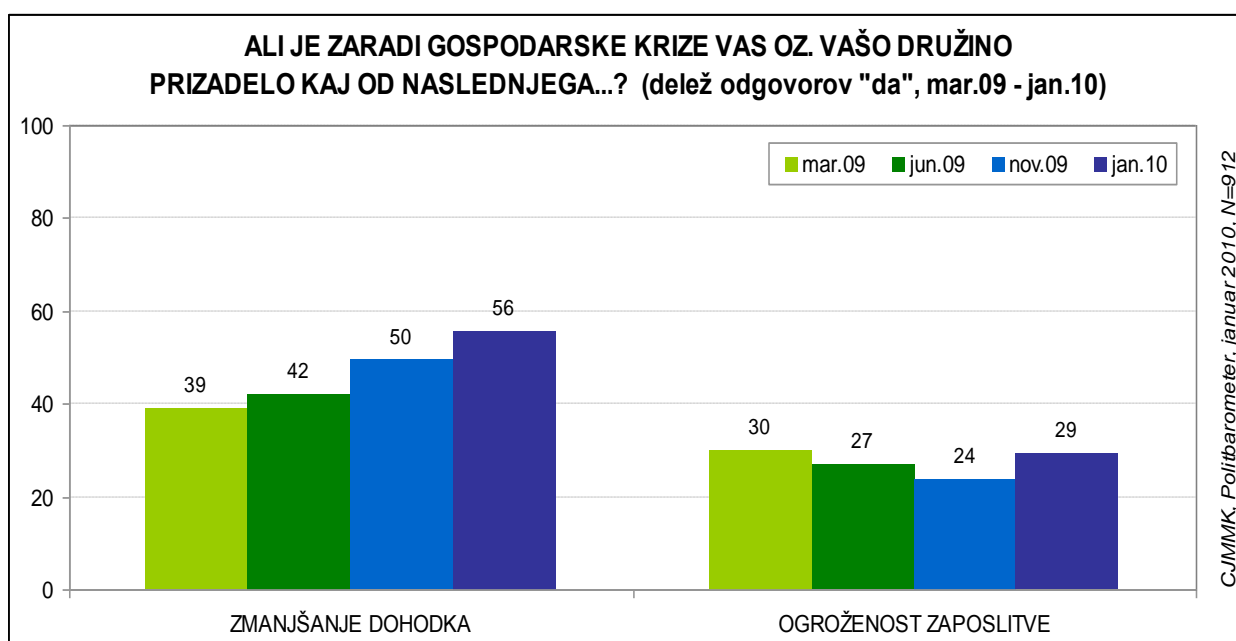
Že lani na pomlad (PB III-VI) oblikovana vprašanja, ki kažejo na individualne zaznave socialnih in ekonomskih, pa tudi političnih razmer, smo ponovili tudi v tokratni raziskavi. Meritev je torej zasnovana v standardnih longitudinalnih okvirih in raziskuje izražanje (ne-)zadovoljstva z razmerami, ocene (ne-)uspešnosti delovanja osrednjih državnih ustanov, izražanje (ne-)zaupanja v širši nabor osrednjih, državnih in družbenih institucij in ob tem še posebej vprašanje podpore oz. nepodpore vladi, odnos do vladnih protikriznih ukrepov itd. V nadaljevanju pa raziskava zajame tudi strankarska opredeljevanja, kot se kažejo skozi projekcije volilnih ravnanj, preference do strank, levo-desno opredeljevanje itd.

1. Osrednja tema: Zaznava krize in stališča o ukrepih

Osebne zaznave učinkov krize

Kako ljudje zaznavajo učinke krize v svojem osebnem in družinskem okolju, prikazuje graf 1. Rezultati meritev marec 09 – januar 10 še dodatno razjasnjujejo »utrjenost« predstav o učinkih krize na ravni posameznika in družine. Najbolj izstopa zaznava o »zmanjševanju dohodka« (junij 09: 42%; november 09: 50%; januar 10: 56%) ter o »ogroženosti zaposlitve« (junij 09: 27%; november 09: 24% in januar 10: 29%). Ob tokratni meritvi nismo posebej povpraševali o odnosu do »skrajšanja delovnika« (junij 09: 16%; november 09: 14%) in o »izgubi zaposlitve« (junij 09: 9%; november 09: 12%!).

Graf 1

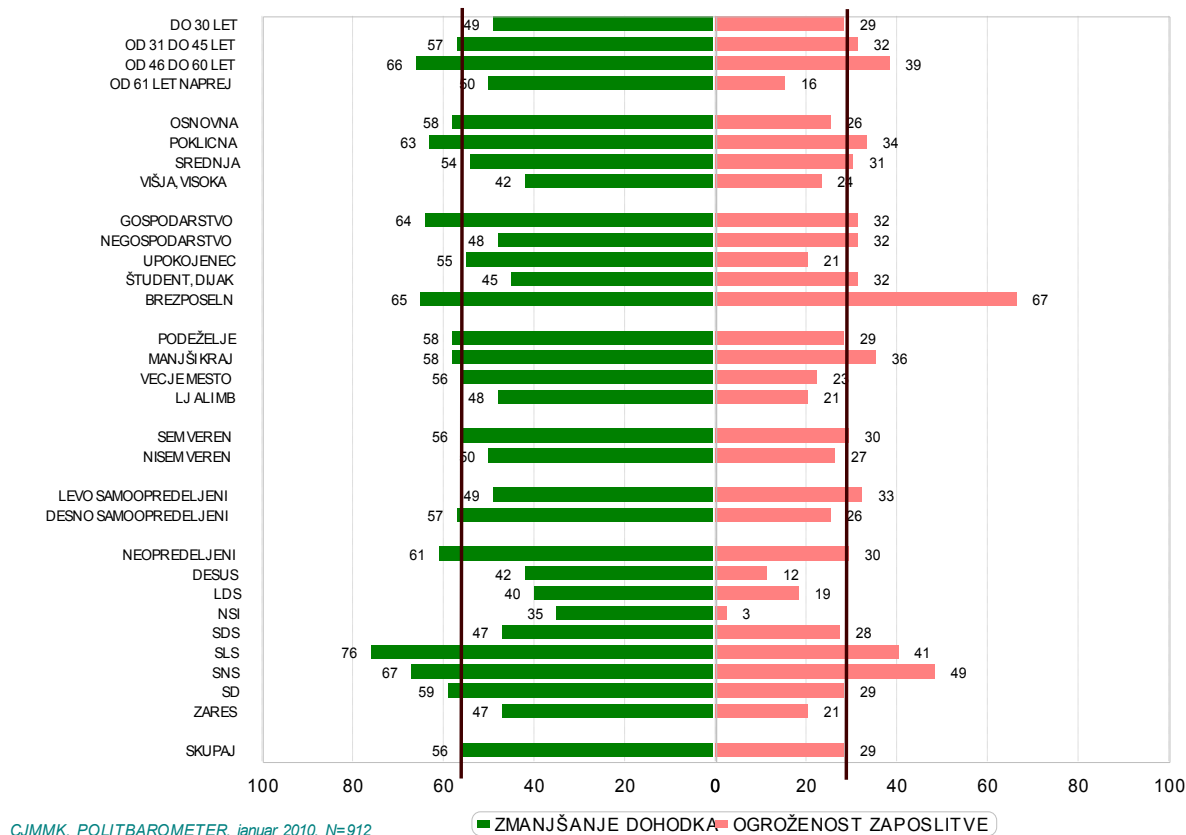

V medčasovni primerjavi (graf 2) se kot najpomembnejši učinek krize pokaže »zmanjšanje dohodka«. To zmanjšanje v januarju letos zaznajo in izražajo sicer vse opazovane kategorije respondentov, še posebej izrazito pa skupine od 46 do 60 let (66%), poklicno (63%) in osnovnošolsko izobraženi (58%), brezposelni (65%) itd. Med preferenti političnih strank sicer opazimo razlike v zaznavi »zmanjšane dohodka«, ki pa so glede na majhne skupine preferentov posameznih strank statistično nepomembne. To pa ne velja za skupini levo in desno samoopredeljenih, saj je med slednjimi (57%) izraziteje poudarjen ta krizni učinek.

Graf 2

ALI JE ZARADI GOSPODARSKE KRIZE VAŠ OZ. VAŠO DRUŽINO PRIZADELO ZMANJŠANJE DOHODKA, OGRÖZENOST ZAPOSLOTITVE?

(delež odgovorov "da", glede na izbrane skupine, januar 2010)

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Stališča o protikriznih ukrepih

Tokrat, tretjič, smo v presojo postavili štiri skupine vladnih protikriznih ukrepov:

- državna jamstva za varčevalne vloge,
- preprečevanje kreditiranja menedžerskih odkupov,
- zagotavljanje državnih sredstev in jamstev bankam za kreditiranje gospodarstva ter
- subvencioniranje skrajšanega delovnega časa in nadomestil za čakanje na delo.

K tem pa smo dodali še:

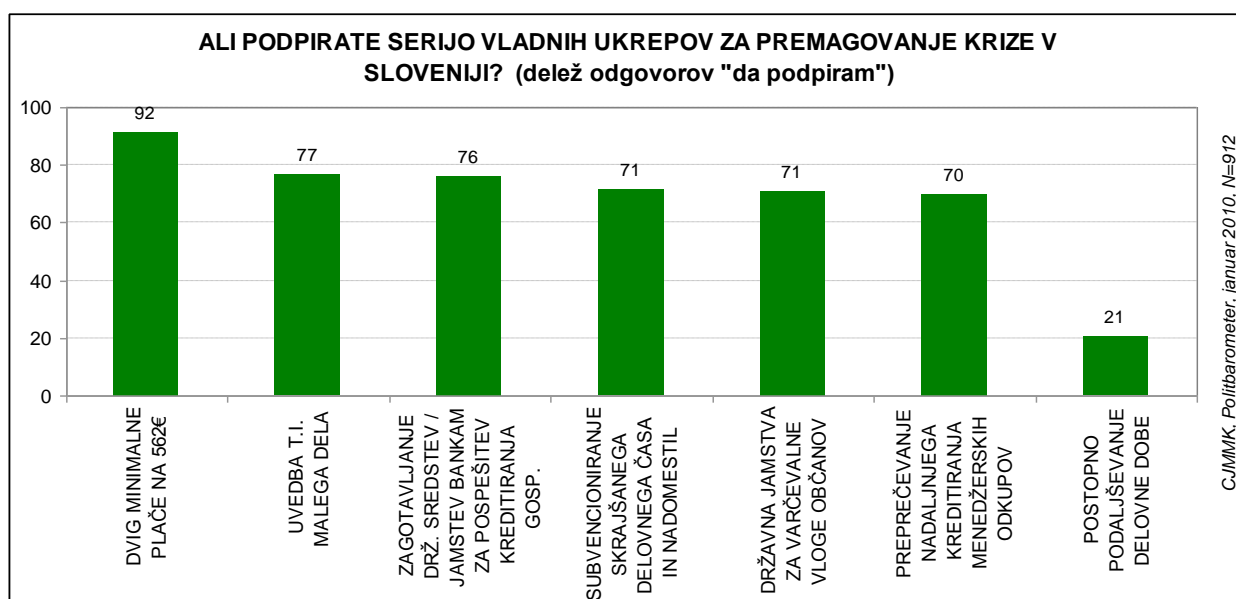
- dvig minimalne plače na 562 €,
- uvedba t. i. malega dela, ki dopušča krajše zaposlitve študentom, upokojujencem in brezposelnim in
- postopno podaljševanje delovne dobe do upokojitve.

Rezultati januarске meritve so prikazani v grafu 3. **Daleč najbolj podprt med vsemi opazovanimi kriznimi ukrepi je dvig minimalne plače na 562 € (podpira: 92%).** Temu

ukrepu po podpori sledi » uvedba t. i. malega dela« (77%), medtem ko je med vsemi opazovanimi **ukrepi najmanj podprto »postopno podaljševanje delovne dobe (21%)**.

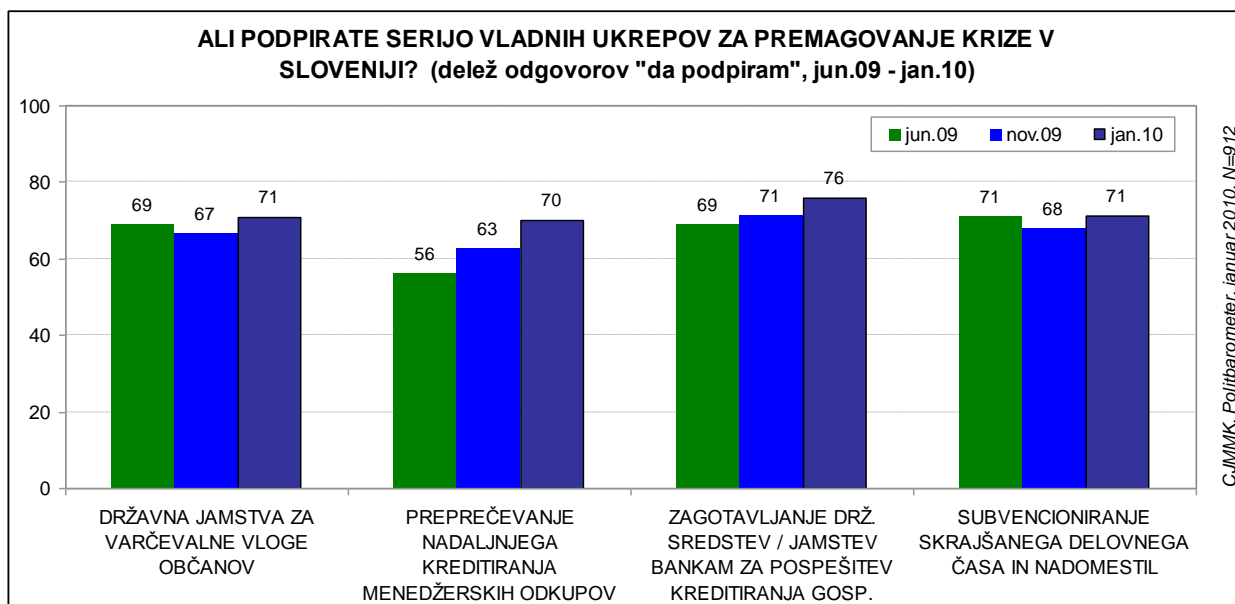
Analiza pokaže, da v izrekanju visoke podpore med opazovanimi skupinami ni razlik. Tudi v zvezi z uvedbo t. i. malega dela (77%) so razlike v podpori statistično nepomembne: Respondenti vseh opazovanih skupin ukrep v veliki večini podpirajo. Bistveno drugačno sliko pa kaže podpora »postopnemu podaljševanju delovne dobe do upokojitve«. Sicer pa tudi za ta ukrep velja, da ga respondenti iz vseh opazovanih skupin (starostnih, izobrazbeni, poklicnih itd.) v veliki meri (od 68% do 90%) ne podpirajo. Med tistimi, ki postopno podaljševanje delovne dobe najodločneje odklanjajo, izstopajo predvsem respondenti iz skupine od 31 do 45 let starih (80%), le z osnovno šolo (82%), brezposelni (90%), desno samoopredeljeni (82%), respondenti, ki ne podpirajo vlade B. Pahorja (80%), pa tudi strankarsko neopredeljeni (81%), preferenti DESUS (81%) itd. Ideja o podaljševanju delovne dobe pa naleti na frontalno odklonitev med preferenti SNS (93%!). Nekaj več podpore skrajševanju delovnika zaznamo med višje in visoko izobraženimi (31%), najmlajšimi (do 30 let: 26%), dijaki, študenti (29%), respondenti iz večjih mest (26%), nevernimi (29%), preferenti SD in SDS (27%) itd.

Graf 3

Za ukrepe (a)–(d), o katerih tokrat povprašujemo tretjič (graf 4), pa je značilno postopno, bolj ali manj izrazito kopičenje podpor. Ob vseh štirih ukrepih je namreč podpora iz junija oz. novembra 09 narasla in se giblje na ravni od 70% do 76%, postopnost naraščanja pa se pokaže predvsem ob ukrepu (b) – preprečevanje nadaljnjega kreditiranja menedžerskih odkupov (junij 09: 56% - januar 10: 70%). Javnost je šele s časovnim zamikom dojela bistvo tega ukrepa in mu pritrdila.

Graf 4

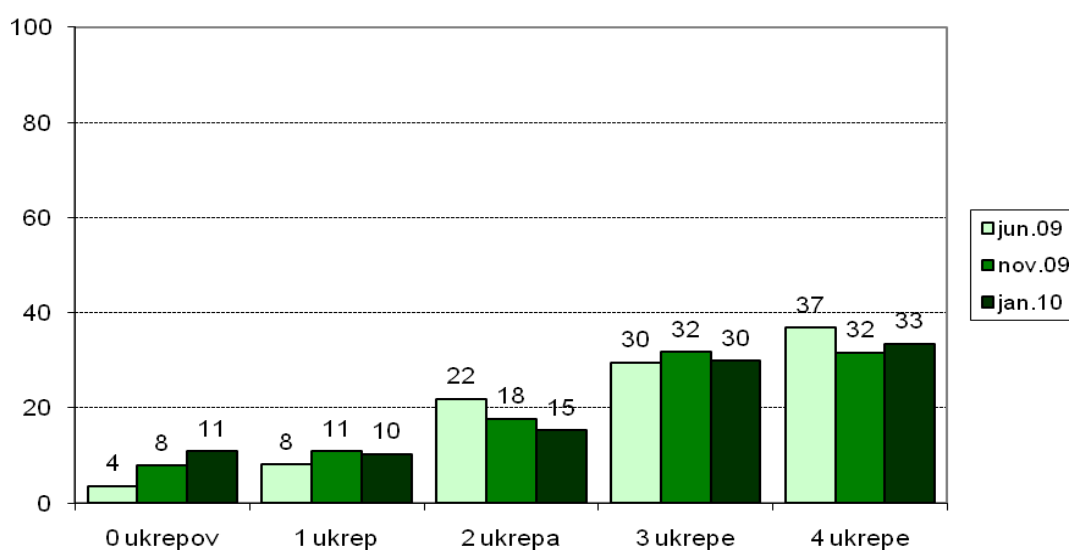

Indeks podpore vladnim ukrepom

Da je stopnja podpore štirim protikriznim ukrepom splošna, izrazita in visoka, pokaže indeks podpore vladnim ukrepom (graf 5), ki ilustrira rezultate treh meritev (junij-november 09 – januar 10). Ob tokratni meritvi dve tretjini vseh respondentov (63%) podpira najmanj tri od štirih ukrepov, nekoliko izrazitejšo podporo (67%) smo izmerili junija 09.

Graf 5

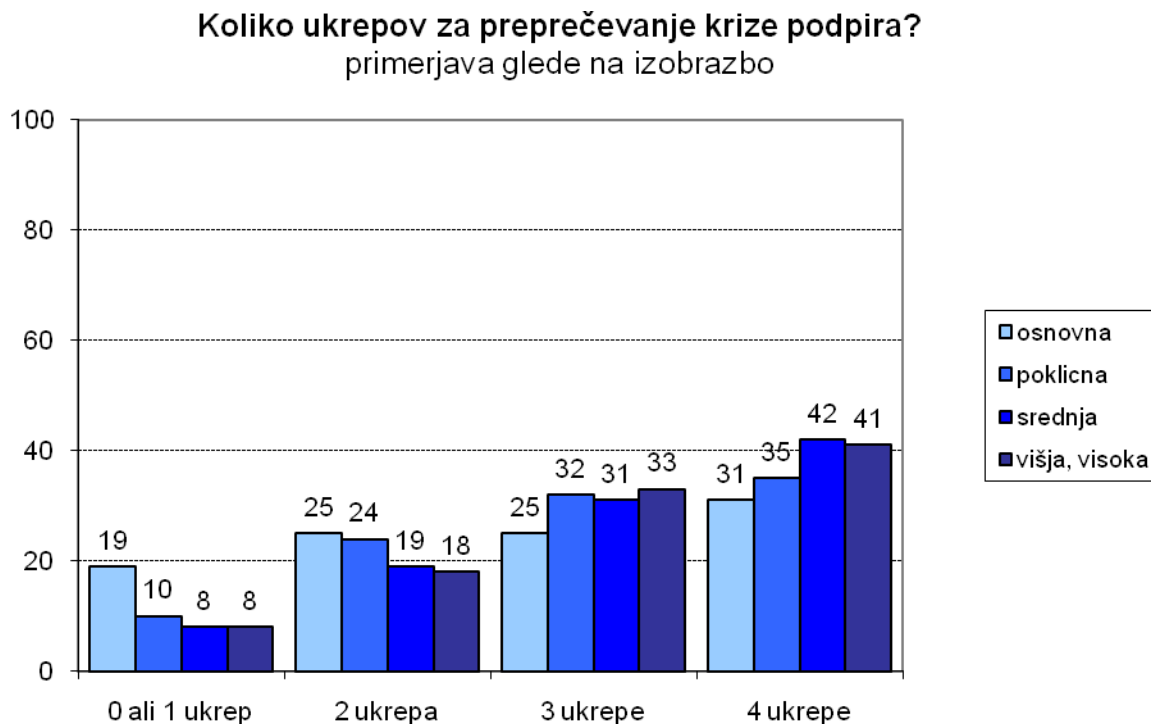
Koliko ukrepov za preprečevanje krize podpira?

FDV - CJMMK, Politbarometer, junij 2009 - januar 2010

Analiza rezultatov tokratne meritve pokaže, da s podporo dveh ali več ukrepom izstopajo predvsem višje in visoko izobraženi (73% – 74%), vidneje pa zaostajajo v izrekanju podpor le osnovnošolsko izobraženi (graf 6).

Graf 6

FDV - CJMMK, Politbarometer, januar 2010, n=912

2. Pogledi na delovanje sistema – longitudinalna raziskava PB

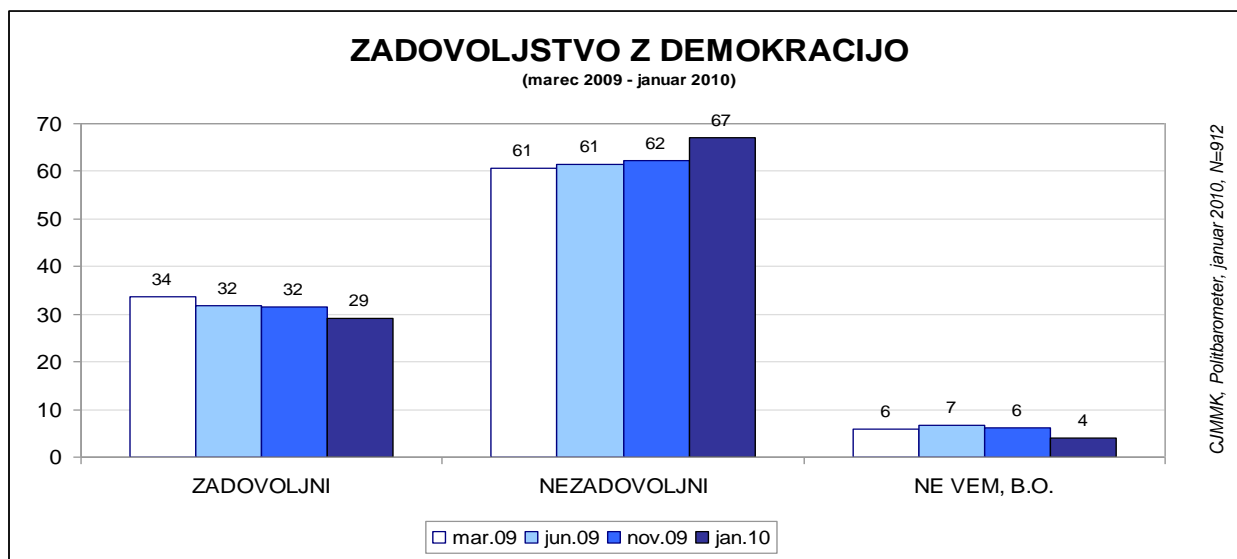
Izražanje zadovoljstva oz. nezadovoljstva z razmerami

V tem okviru povprašujemo o zadovoljstvu z demokracijo, o zadovoljstvu z materialnimi razmerami v družini in o skrbi glede izgube delovnega mesta.

Ne-zadovoljstvo z demokracijo

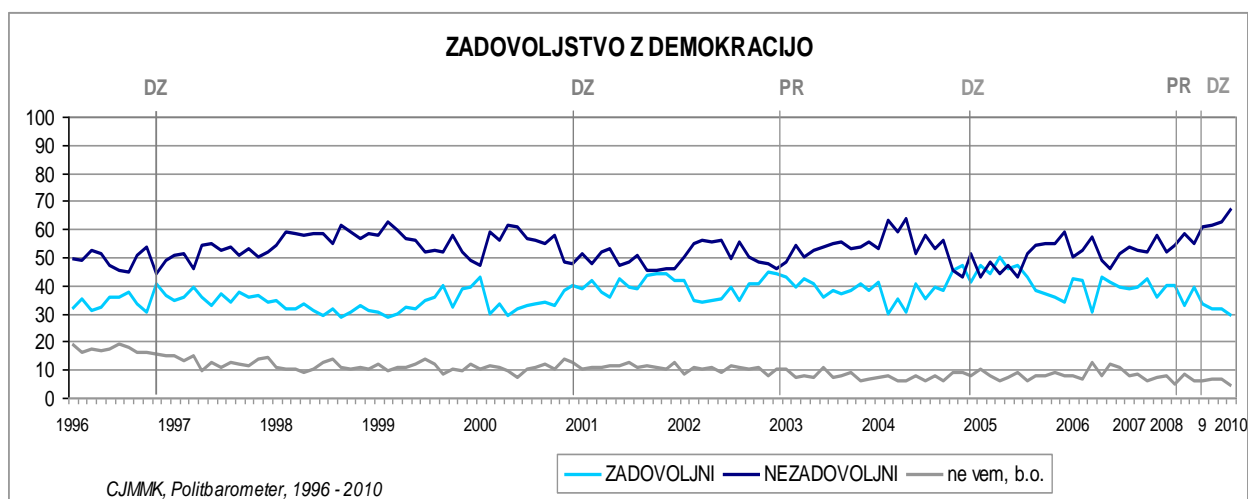
Pri označevanju razmer v političnem sistemu tudi ob tokratni meritvi **močno prevlada in poudarjeno izstopi izražanje nezadovoljstva z demokracijo (67%!).** Delež zadovoljnih z demokracijo tokrat izmerimo na ravni vsega 29% (graf 7).

Graf 7

Kratkoročna retrospektiva v izražanju ne-zadovoljstva z demokracijo pokaže v preseku marec 09 – januar 10 postopno upadanje deleža zadovoljnih (iz 34% marec 09 na 29% januar 10) in hkrati izrazit aktualen dvig nezadovoljnih iz povprečne ravni (marec-november 09: 61%–62%) na visoko raven (67% nezadovoljnih v januarju 10). **Nezadovoljstvo z razmerami v političnem sistemu je izrazito visoko in torej izostreno kritično.**² Daljša retrospektiva meritev zadovoljstva z demokracijo, prikazana v grafu 8 in ki zajema obdobje 1995–2010, nas opozarja, da je izražanje nezadovoljstva z razmerami v političnem sistemu doseglo vrh.

Graf 8³

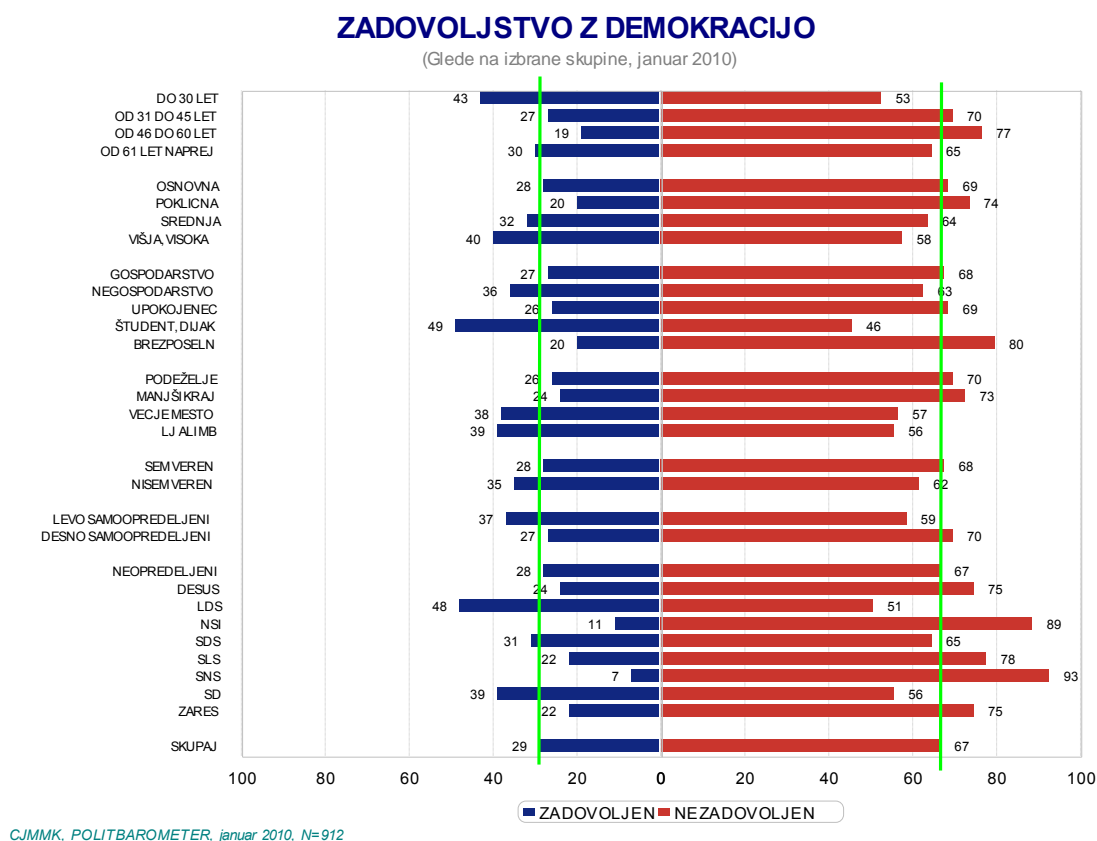

² Najvišje doslej izmerjeno nezadovoljstvo v vsem obdobju raziskave PB (1996–2010).

³ V tem in vseh nadaljnjih grafih za obdobje 1996–2009 so izrisane navpične črte, ki označujejo časovne točke državnoborskih in predsedniških volitev.

Analiza rezultatov januarske meritve pokaže, da z nadpovprečnim deležem nezadovoljnih (graf 9) izstopajo predvsem obe srednji starostni skupini (31 do 45 let: 70%; od 46 do 60 let: 77%), poklicno izobraženi (74%), brezposelni (80%), prebivalci podeželja (70%) in manjših krajev (73%), desno samoopredeljeni (70%), med preferenti strank pa še posebej preferenti SNS (93%), SLS (78%), ZARES (75%) itd. Več zadovoljstva s političnimi razmerami oz. z delovanjem demokracije kot v povprečju (29%) pa izražajo najmlajši (do 30 let: 43%), višje in visoko izobraženi (40%), študentje in dijaki (49%), prebivalci večjih mest (38%) ter Ljubljane in Maribora (39%), preferenti LDS (48%) in SD (39%) itd.

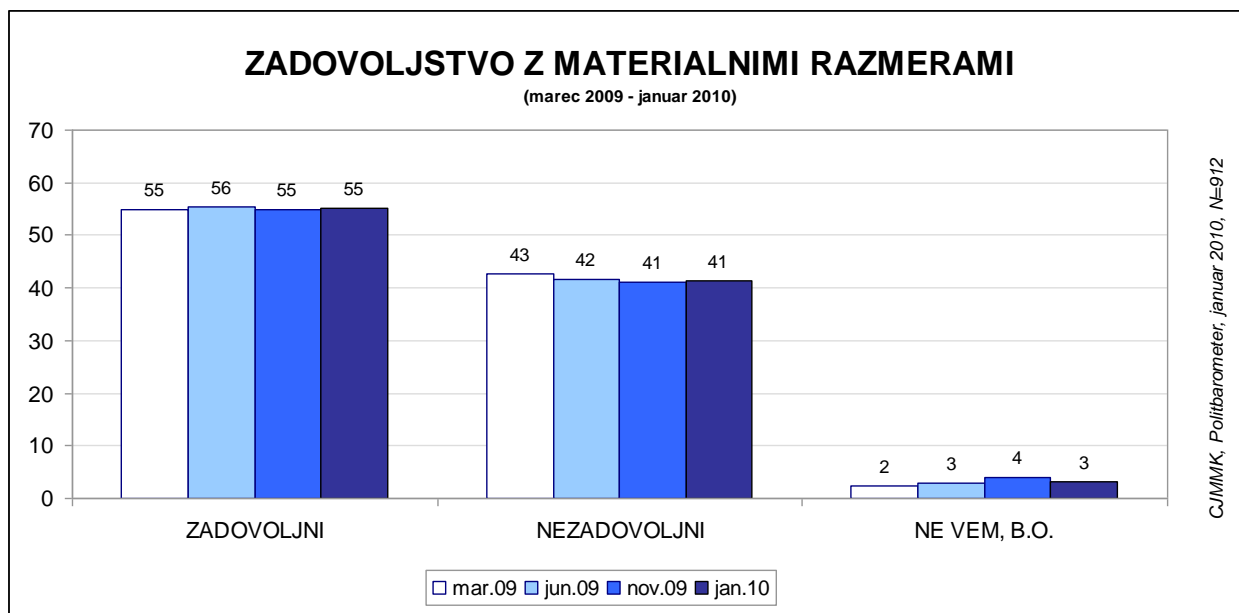
Graf 9

Ne-zadovoljstvo z materialnimi razmerami

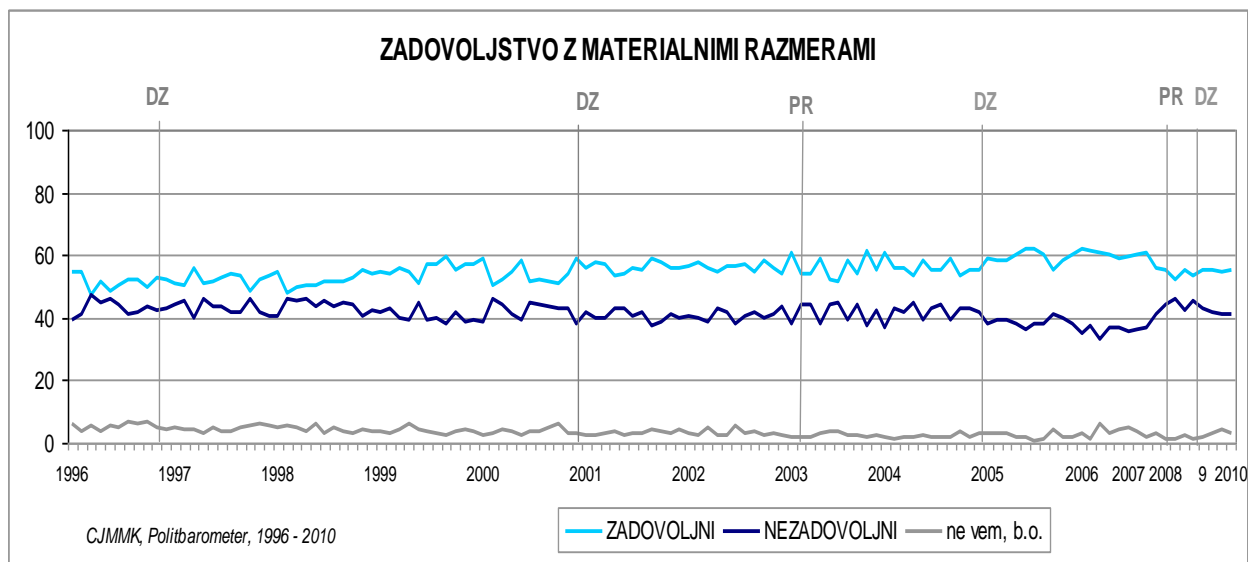
Potek izražanja **ne-zadovoljstva z materialnimi razmerami** ilustrirajo grafi 10 do 12. Presenetljivo je, da se krizno stanje in visoko nezadovoljstvo z razmerami v političnem sistemu ne izraža kot naraščanje »ne-zadovoljstva z materialnimi razmerami v družini«. Januarska meritev pokaže, da je delež zadovoljnih z materialnimi razmerami še vedno značilno višji (55%) kot delež nezadovoljnih (41%). Bližnja primerjava (graf 10) pokaže popolno ustaljenost deležev zadovoljnih in nezadovoljnih v preseku marec 09 – januar 10.

Graf 10

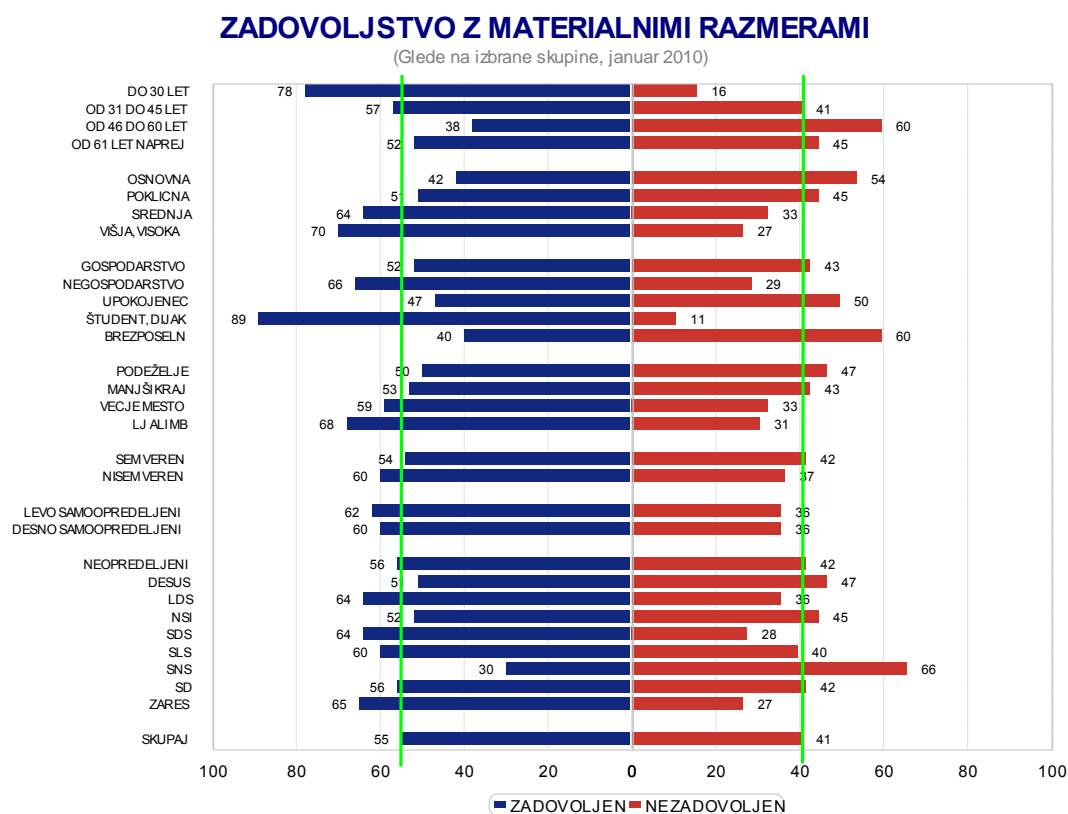
Daljša retrospektiva (graf 11) pa pokaže, da se izražanje ne/zadovoljstva z materialnimi razmerami v zadnjih dveh letih kaže sicer na nižji ravni kot v obdobju 2004–2007, pri čemer je do upadanja ravni zadovoljstva prišlo v zadnjem letu predhodne vlade še v obdobju gospodarske konjunkturo oz. v predkriznih razmerah.

Graf 11

Analiza rezultatov tokratne meritve pokaže nadpovprečno (41%) kopičenje nezadovoljstva pri: respondentih od 46 do 60 let (60%), le z osnovno šolo (54%), brezposelnih (60%) in upokojencih (50%), respondentih s podeželja (47%), preferentih SNS (66%) itd. Med najbolj zadovoljne pa sodijo respondenti iz skupin: študentje, dijaki (89%), stari do 30 let (78%), višje in visoko izobraženi (70%), prebivalci Ljubljane in Maribora (68%) itd. (graf 12).

Graf 12

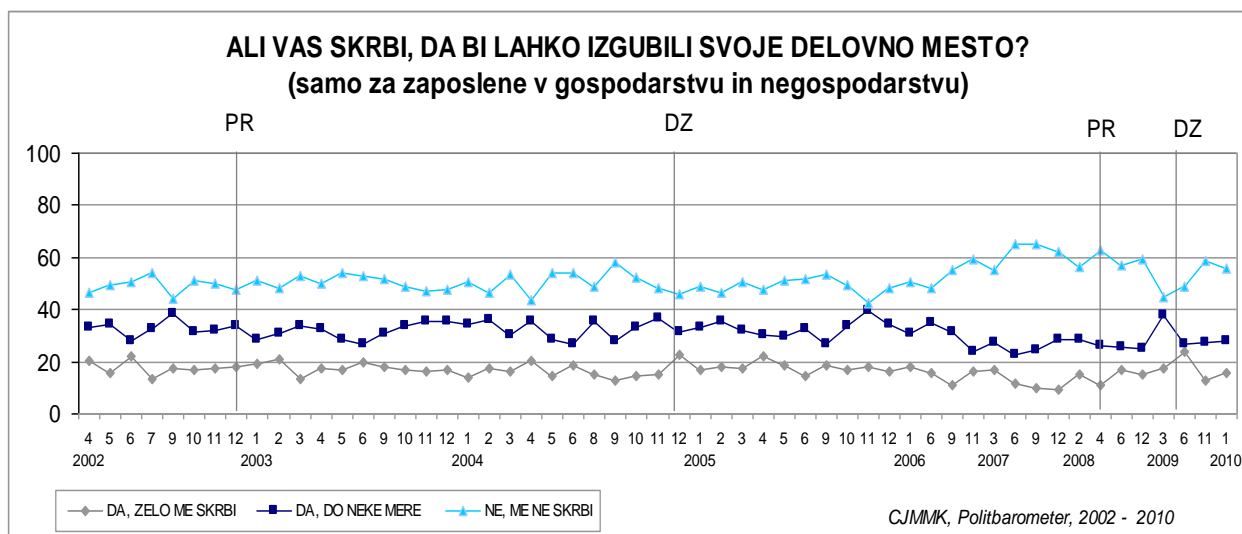

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Skrb pred izgubo delovnega mesta

V tem kontekstu, v okviru longitudinalnega programa, opazujemo tudi izražanje **skrbi pred izgubo delovnega mesta**. Odgovore ilustrira graf 13, ki razkrije, da se je delež resno zaskrbljenih glede delovnega mesta tokrat, glede na predhodno meritev, le neznatno povečal.

Graf 13

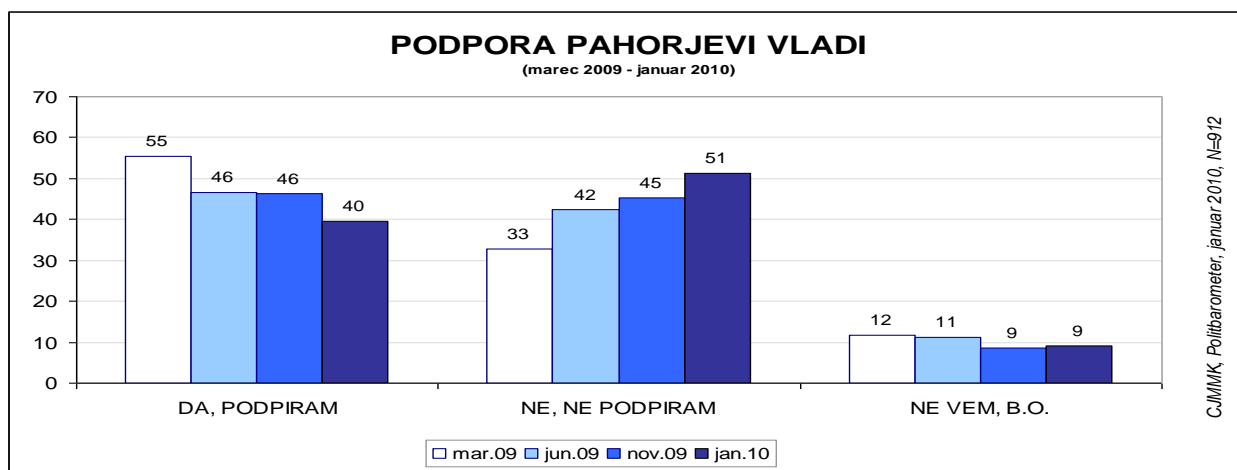
Podpora vladi, ocene njene učinkovitosti

V tem okviru smo tudi tokrat povpraševali o podpori »Pahorjevi vladi« in o učinkovitosti delovanja ključnih nosilcev državne oblasti.

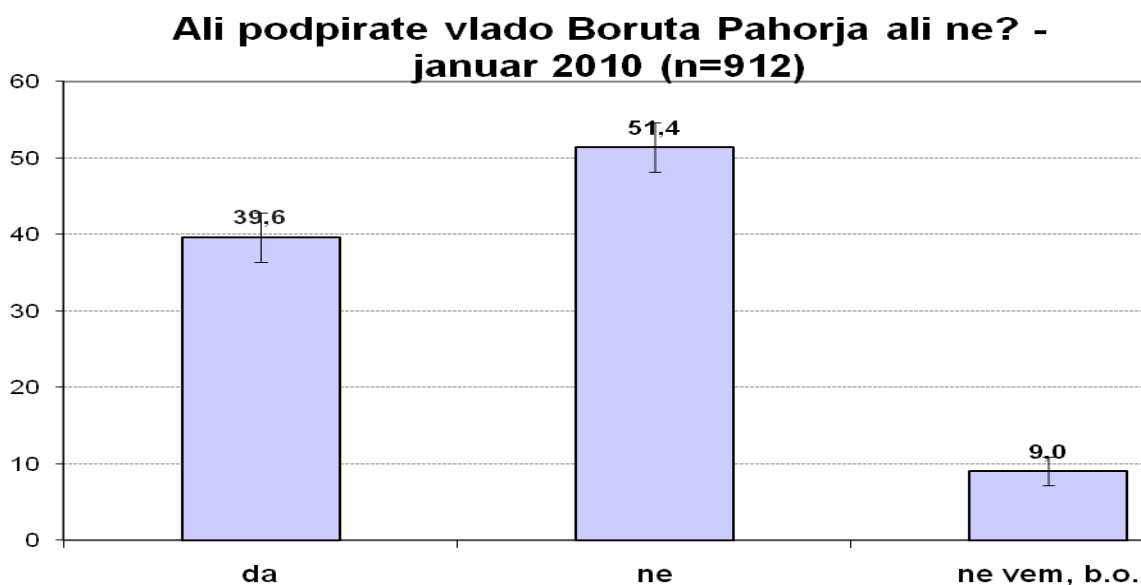
Podpora Pahorjevi vladi

Grafa 14 in 15 pokažeta rezultate štirih meritev podpore v času mandata B. Pahorja. Solidna vstopna podpora, izmerjena v decembru (51%), je ob meritvi v marcu značilno porasla (55%), ob meritvi junija upadla (46%) in se ob novembrski meritvi potrdila na isti ravni. Podpora vladi B. Pahorja v januarju upade na vsega dve petini (40%) respondentov. Hkrati opazimo izrazito stopnjevanje deležev nepodpore (marec 09: 33%; januar 10: 51%!).

Graf 14

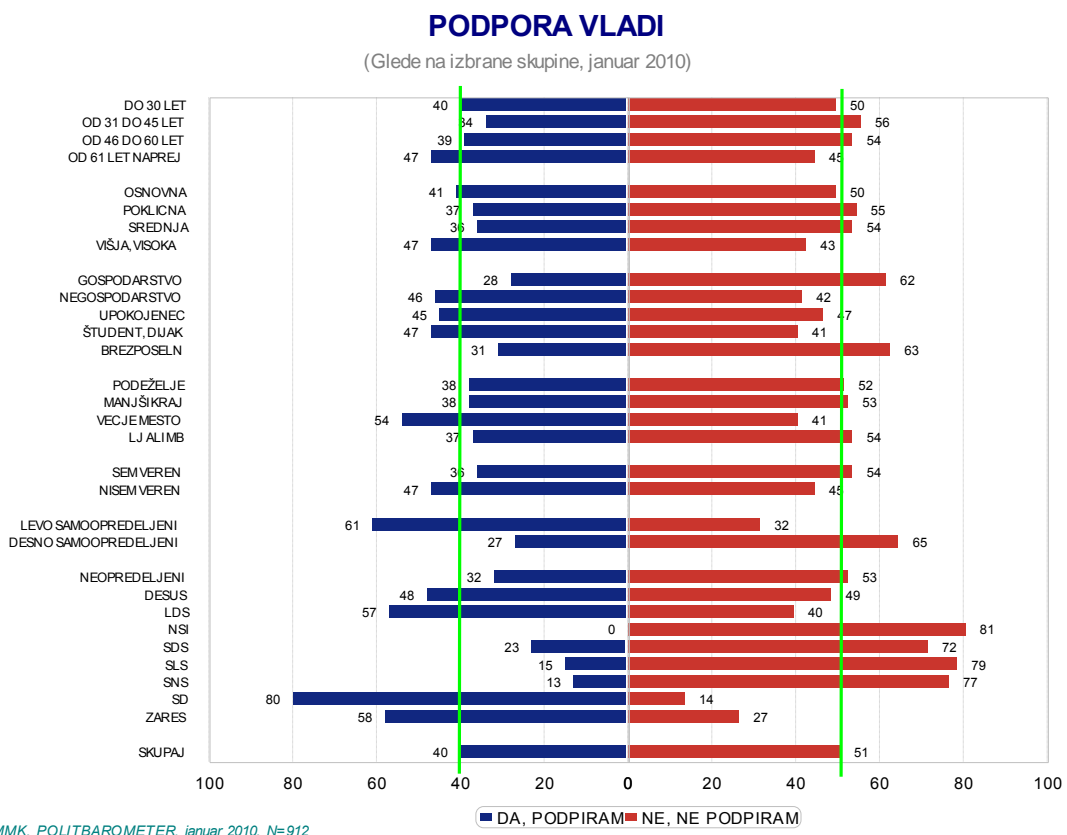
Graf 15 Intervali zaupanja

Analiza januarske meritve, ki jo ilustrira graf 16, pokaže sorazmerno monotonost v izražanju odnosa do vlade. Razlike v izražanju nepodpore vladi se glede na pripadnost starostnim skupinam gibljejo v obsegu od 45% (61 let in več) do 56% (31 do 45 let). Podobna nihanja kaže tudi preizkus glede na izobrazbo: med višje in visoko izobraženimi in med najstarejšimi je značilno več (47%) podpornikov kot nepodpornikov vlade ipd. Glede na področje zaposlenosti z več podpore izstopajo še zaposleni na področju negospodarstva (46%) ter študentje in dijaki (47%), z izrazito povečanim deležem nepodpore pa zaposleni s področja gospodarstva (62%) in brezposelni (63%).

Močnejše kot statusne dimenzije izražanje podpore vladi določajo nazorske dimenzije: levo samoopredeljeni vlado močnejše podpirajo (61%; ne podpirajo: 32%), desno samoopredeljeni pa pretežno ne izrekajo podpore vladi (65%; podpirajo: 27%). Še bolj opredeljevanje do vlade določajo strankarske preference. Vlado najbolj podpirajo preferenti SD (80%; pa tudi ZARES: 58% in LDS: 57%); nepodporo pa v največji meri izražajo preferenti desno-sredinskih strank (SLS: 79%, SNS: 77%, SDS: 72%).

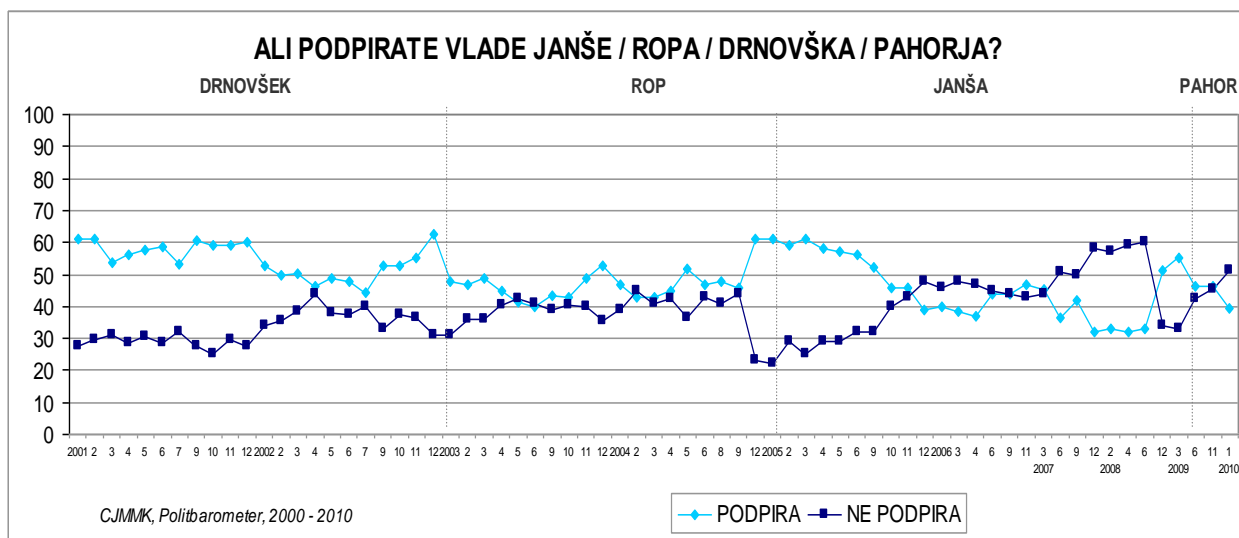
Graf 16

Medčasovni potek izražanja ne-podpore vladam v obdobju 2001–2010 ilustrira graf 17. Vlada B. Pahorja, ki deluje v izrazito »kriznih razmerah«, je po enem letu vladanja glede podpore »nad vodo«. Pri tem je presenetljivo, da kljub takšnim razmeram in prevladujoči kritičnosti v ocenjevanju vlade delež nepodpore ne doseže ravni, ki smo jo izmerili v zadnjih dveh letih Janševe vlade, v razmerah še vedno prevladujoče gospodarske konjunktore. Janševa vlada je

izenačenost podpore/nepodpore dosegla že koncem prvega leta vladanja, enaka slika pa se ponovi tudi po enem letu vlade B. Pahorja.

Graf 17

Primerjave podpor Janševi in Pahorjevi vladi – strukturni prikaz

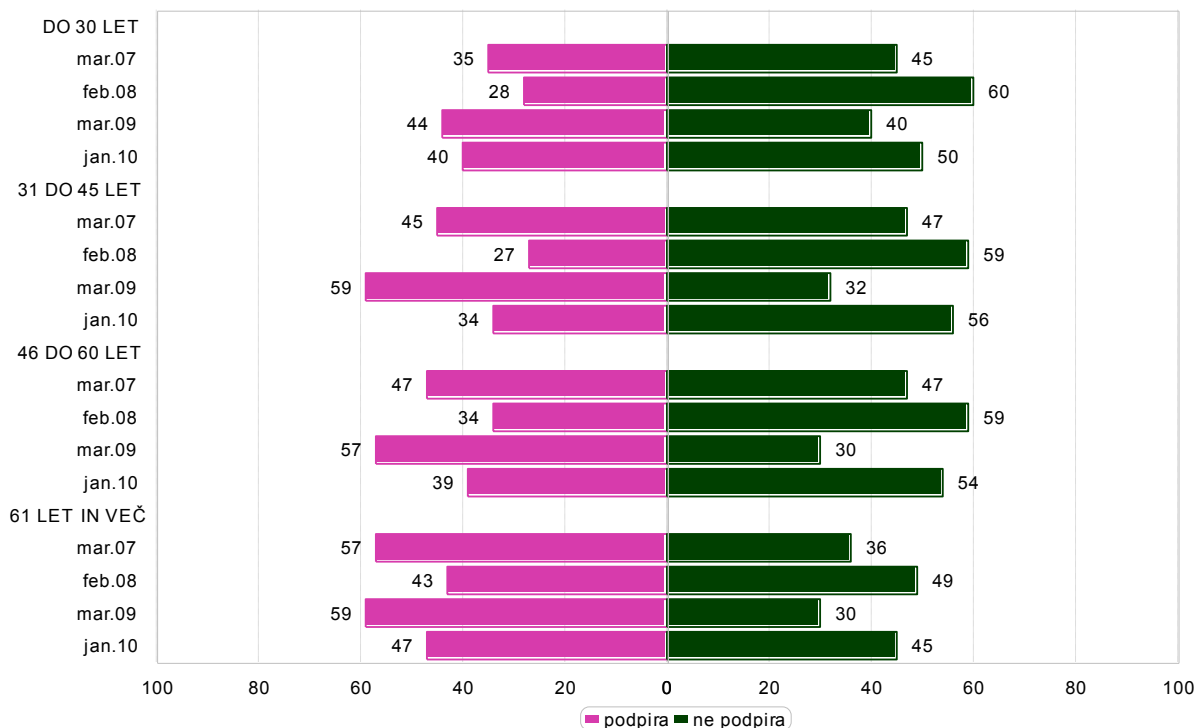
Za oceno stanja podprtosti Pahorjeve vlade v januarju 2010 v nadaljevanju podajamo primerjalne prikaze podpore vladi v presekih marec07 – februar08 in marec09 – januar10. Opazujemo torej podprtost Janševe vlade v zadnjih dveh letih minulega mandata ter podprtost Pahorjeve vlade ob začetku prvega in drugega leta tega mandata. V prikaz smo vključili štiri strukturne dimenzije (starost, izobrazbo, tip zaposlitve, kraj bivanja) ter tri nazorske dimenzije (ne-)vernost, levo-desno samoopredeljenost, strankarske preference. Rezultati analize so podani v grafih 18 do 23.

Vse v grafih 18 do 23 prikazane konfiguracije podpor potrjujejo, da je podprtost Janševe vlade na začetku tretjega leta mandata značilno večja kot na začetku četrtega leta; potrjujejo tudi, da je podprtost Pahorjeve vlade na začetku mandata (marec09) značilno višja kot na začetku drugega leta mandata. Ta ugotovitev velja za vse opazovane skupine. Dalje, konfiguracije podpor kažejo izrazito razgibanost, ki pa se na ravni štirih strukturnih dimenzij (v primerjavi z zaključno podporo Janševi vladi) izrazi v nekaj višji aktualni podpori Pahorjevi vladi. To je glede na stanje v gospodarstvu v začetku leta 2008, v primerjavi s stanjem v začetku leta 2010 nepričakovano »ugoden« izid. Izrazitejše podpiranje Pahorjeve vlade pa še posebej izstopi pri starejših starostnih skupinah, pri skupini višje in visoko izobraženih, med zaposlenimi na področju negospodarstva in še posebej med študenti in dijaki ter med prebivalci večjih mest itd.

Graf 18

PODPORA VLADI (marec 07 - januar 10, glede na starost)

(odgovori: "da, podpiram" in "ne, ne podpiram", v %)

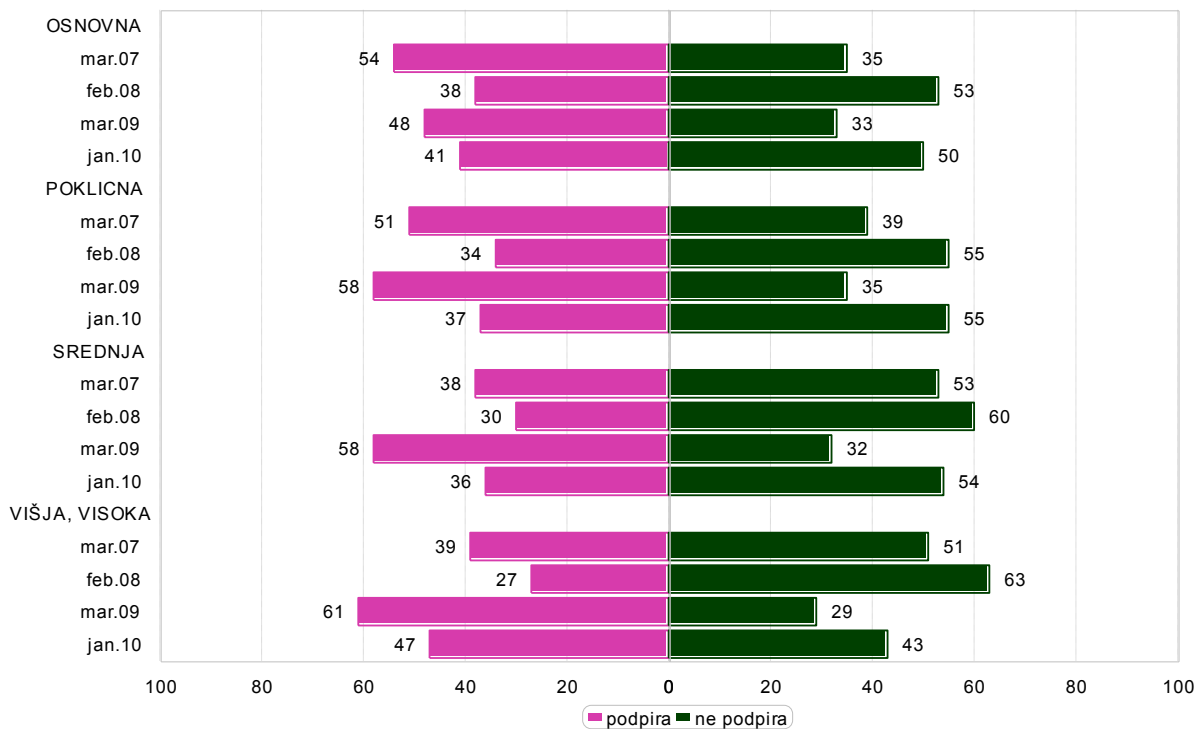

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 19

PODPORA VLADI (marec 07 - januar 10, glede na izobrazbo)

(odgovori: "da, podpiram" in "ne, ne podpiram", v %)

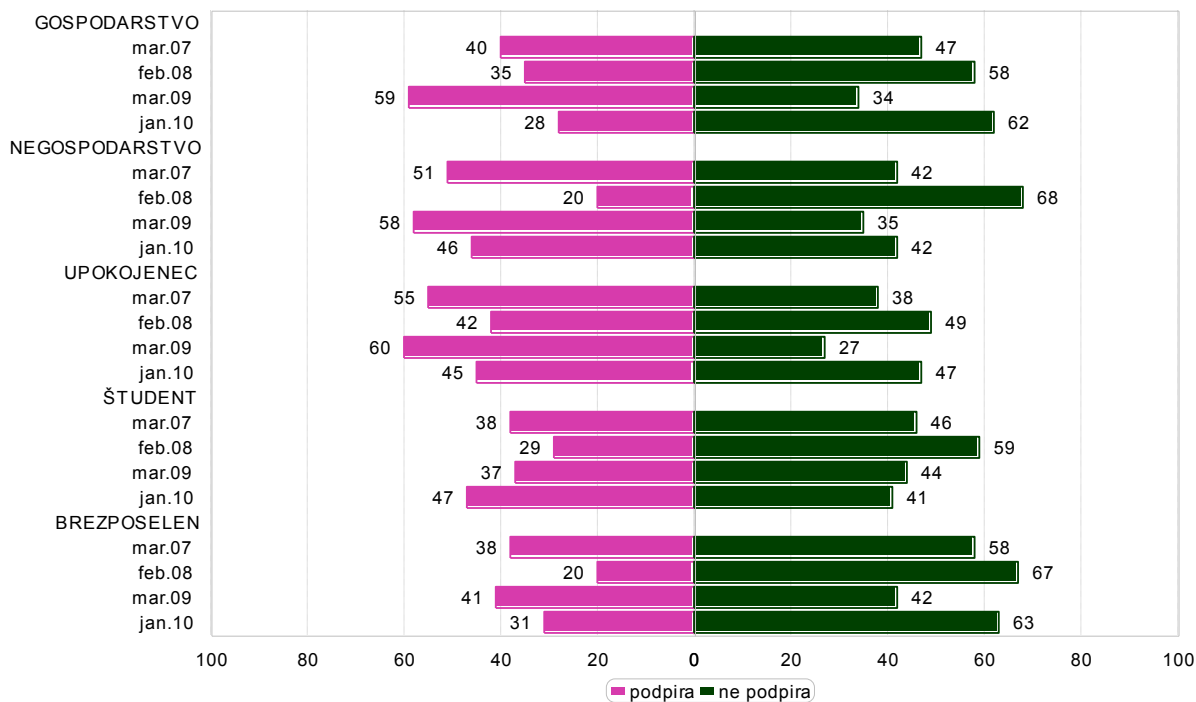

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 20

PODPORA VLADI (marec 07 - januar 10, glede na zaposlenost)

(odgovori: "da, podpiram" in "ne, ne podpiram", v %)

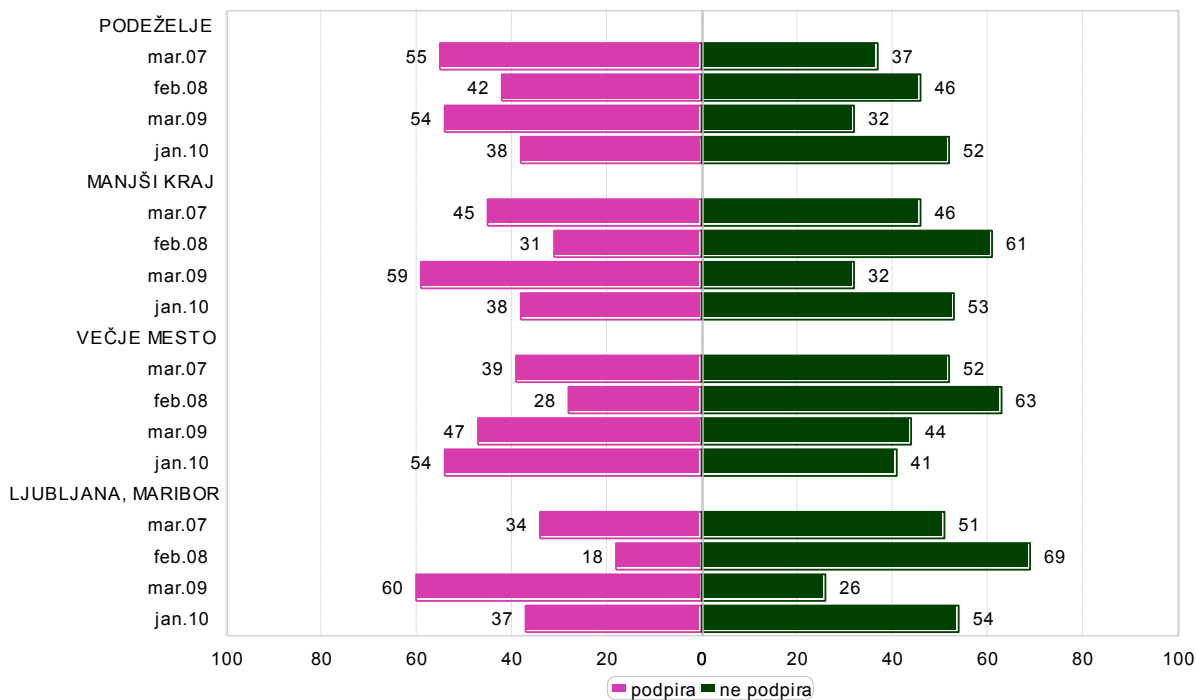

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 21

PODPORA VLADI (marec 07 - januar 10, glede na kraj bivanja)

(odgovori: "da, podpiram" in "ne, ne podpiram", v %)

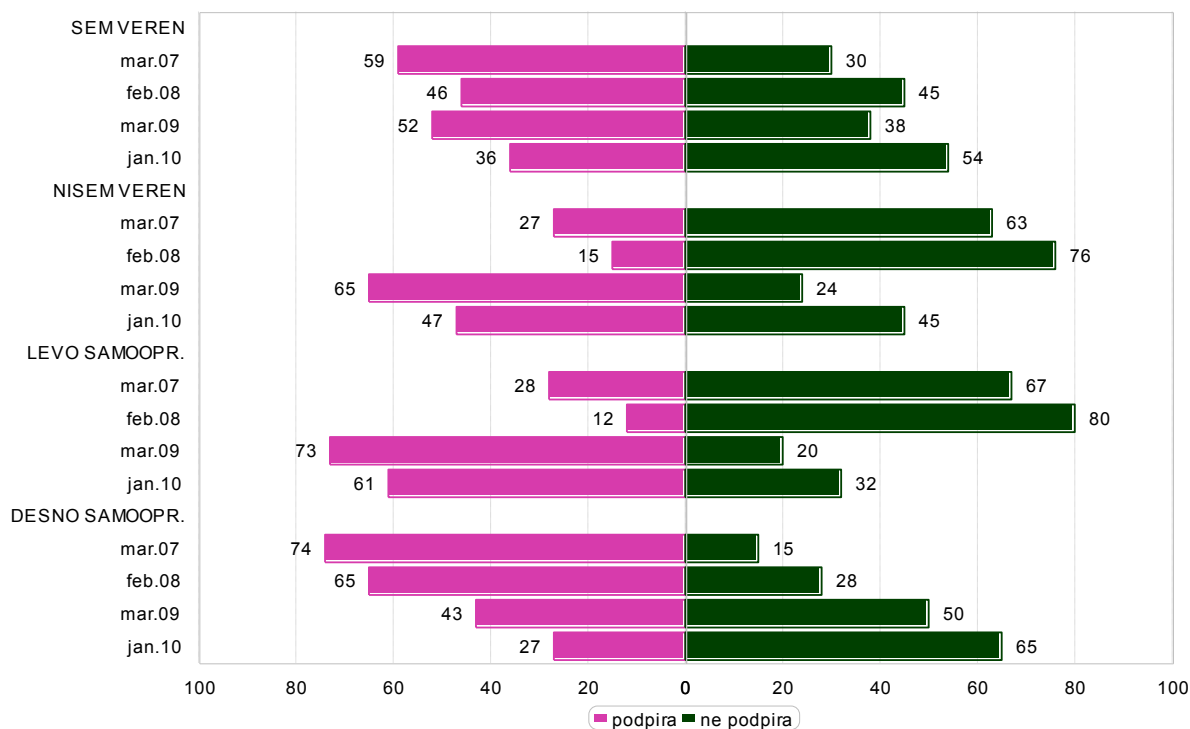
CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Analiza podpor vladi na osnovi treh nazorskih dimenzij (ne-vernost, leva-desna samoopredeljenost, strankarske preference) v glavnem pritrjuje prej nakazanim značilnostim. Tudi tu se ponovi vtis, da je pri vseh skupinah podpora Janševi vladi izrazito višja na začetku tretjega leta mandata kot na začetku četrtega leta; pa tudi, da je podpora Pahorjevi vladi na začetku prvega leta mandata izrazito višja kot na začetku drugega leta. Hkrati pa se pokaže, da med vernimi respondenti po stopnji podprtosti Pahorjeva vlada zaostaja (v obeh časovnih presekih) za Janševno vlado, med nevernimi pa Pahorjeva vlada močno prednjači pred Janševno vlado. Ta slika se v celoti potrjuje tudi ob preizkusu med levo in desno samoopredeljenimi. In končno se ta slika ponovi tudi ob analizi podpor vladi glede na strankarske preference. Tu so odstopanja na videz še izrazitejša, vendar v večini primerov, ob nizko preferiranih strankah, statistično neznačilna.

Graf 22

PODPORA VLADI (marec 07 - januar 10, glede na ne-vernost in levo-desno samoopredeljevanje)

(odgovori: "da, podpiram" in "ne, ne podpiram", v %)

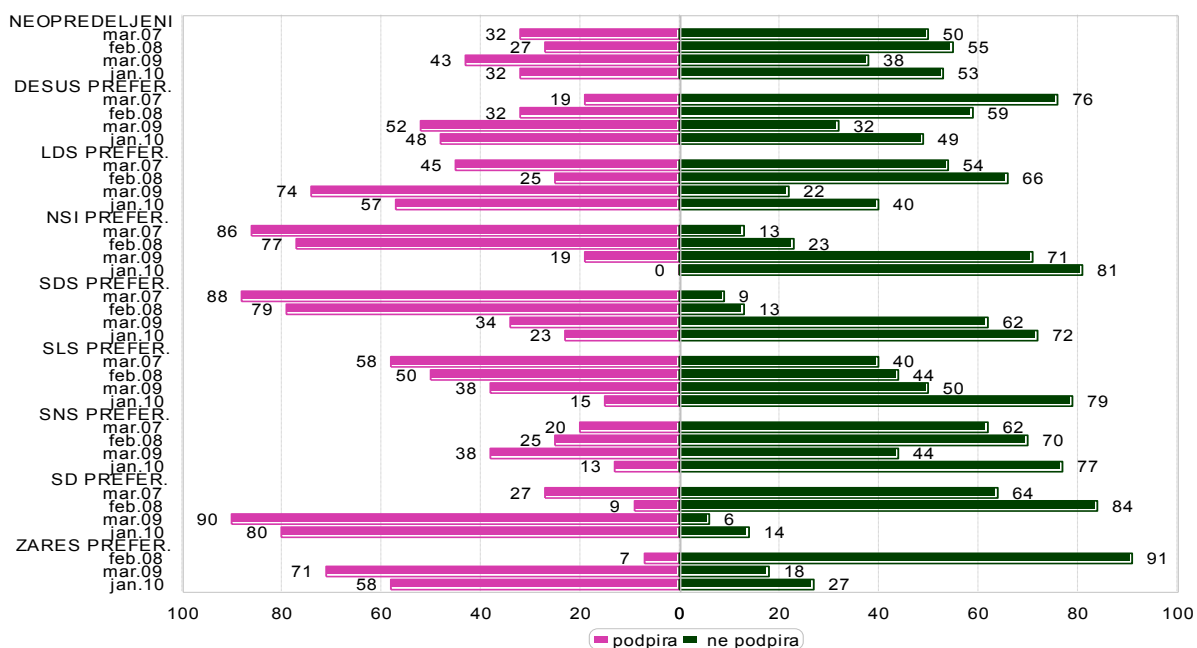

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 23

PODPORA VLADI (marec 07 - januar 10, glede na strankarske preference)

(odgovori: "da, podpiram" in "ne, ne podpiram", v %)

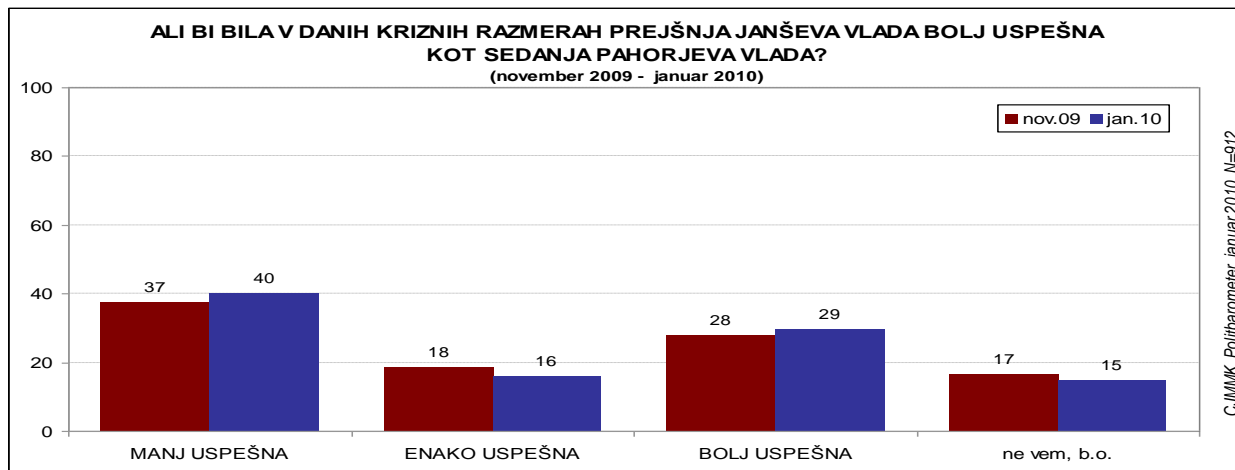

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Ali bi bila v danih kriznih razmerah prejšnja vlada J. Janše bolj uspešna kot...?

V zvezi s podporo vlade smo tokrat drugič respondentom postavili vprašanje: »Ali bi bila v danih kriznih razmerah prejšnja, Janševa, vlada bolj uspešna kot sedanja, Pahorjeva, vlada?«. Tudi tokratna meritev pokaže, da se v tej primerjavi bolje »odreže« Pahorjeva vlada. Kot uspešnejšo od Janševe Pahorjevo vlado oceni dve petini (40%) respondentov, medtem ko Janševi vladi večjo uspešnost v sedanjih razmerah pripiše dobra četrtina (28%) vseh respondentov; preostala tretjina (31%) se ne opredeli ali pa ne zazna razlik med obema vladama (graf 24).

Graf 24

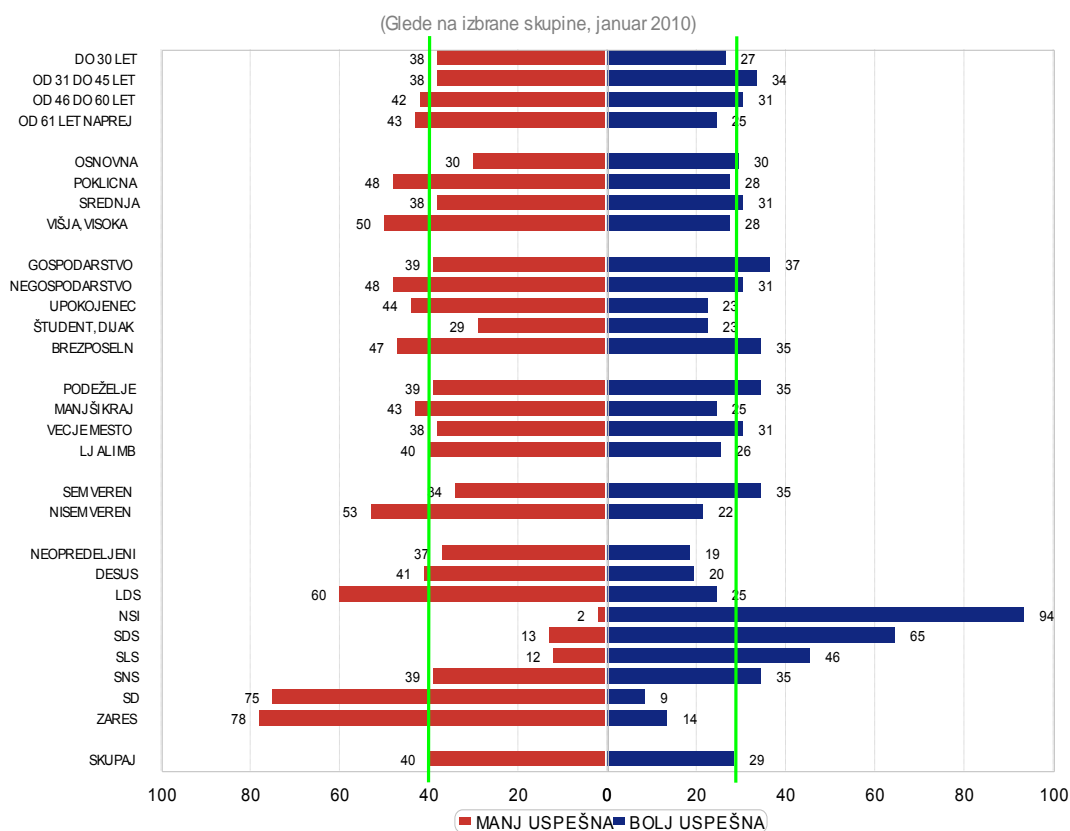
CJMMK, Politbarometer, januar 2010, N=912

Analiza pokaže, da v pripisovanju prednosti Pahorjevi vladi izraziteje izstopajo respondenti obeh starejših skupin (42%; 43%), višje in visoko izobraženi (50%) ter poklicno šolani (48%), zaposleni na področju negospodarstva (48%), brezposelni (47%), neverni (53%) ter še posebej preferenti ZARES (78%) in SD (75%) ter LDS (60%). Prednost Janševi vladi v danih razmerah (v večji meri kot Pahorjevi) pripisujejo verni respondenti (35% : 34%), še posebej pa preferenti SDS (65% : 13%), SLS (46% : 12%).

Dobljena slika o podpori Janševi oz. Pahorjevi vladi »v danih razmerah« le dodatno potrdi vtis, dobljen iz predhodnega prikaza podpor Janševi vladi v zadnjih dveh letih mandata ter Pahorjevi ob začetku prvega in drugega leta mandata. Ta vtis je, da je Pahorjev vlada kljub kriznim razmerah, v katerih deluje – in kljub prevladujočim kritičnim ocenam njenega delovanja – deležna sorazmerno zadostne podpore oz. višje podpore kot ev. Janševa vlada v enakih razmerah.

Graf 25

BI BILA V DANIH RAZMERAH JANŠEVA VLADA BOLJ USPEŠNA KOT PAHORJEVA VLADA?

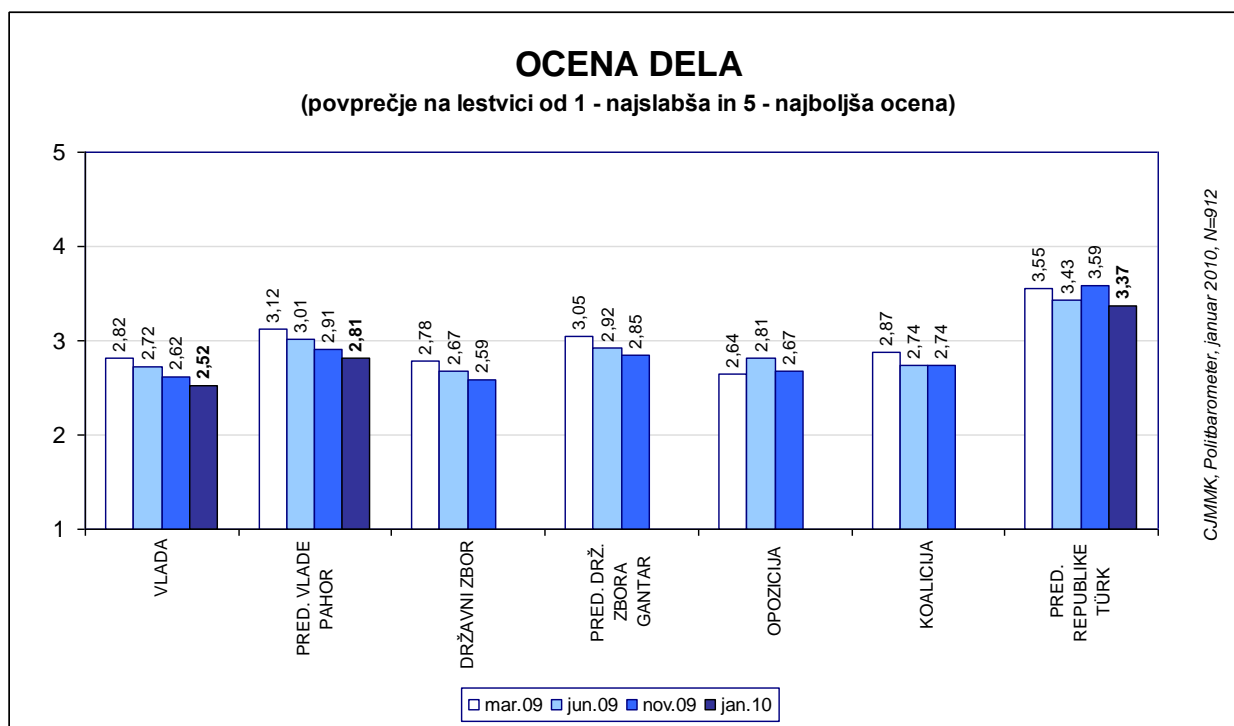
CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Ocene uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov

Rezultati tokratne meritve »uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov« so prikazani v grafih 26 in 27. V grafu 26 so prikazane srednje vrednosti ocen (1–5) v preseku marec09-januar10.

Še vedno velja, da je glede uspešnosti svojega delovanja med osrednjimi državnimi organi izrazito najvišje ocenjen Predsednik republike (3.27). Na značilno nižji ravni pa se uvrščata predsednik vlade (2.81) in vlada kot celota (2.52). Za preostale osrednje državne ustanove, prikazane v grafu 26, tokrat, januarja nismo opravili meritve.

Graf 26

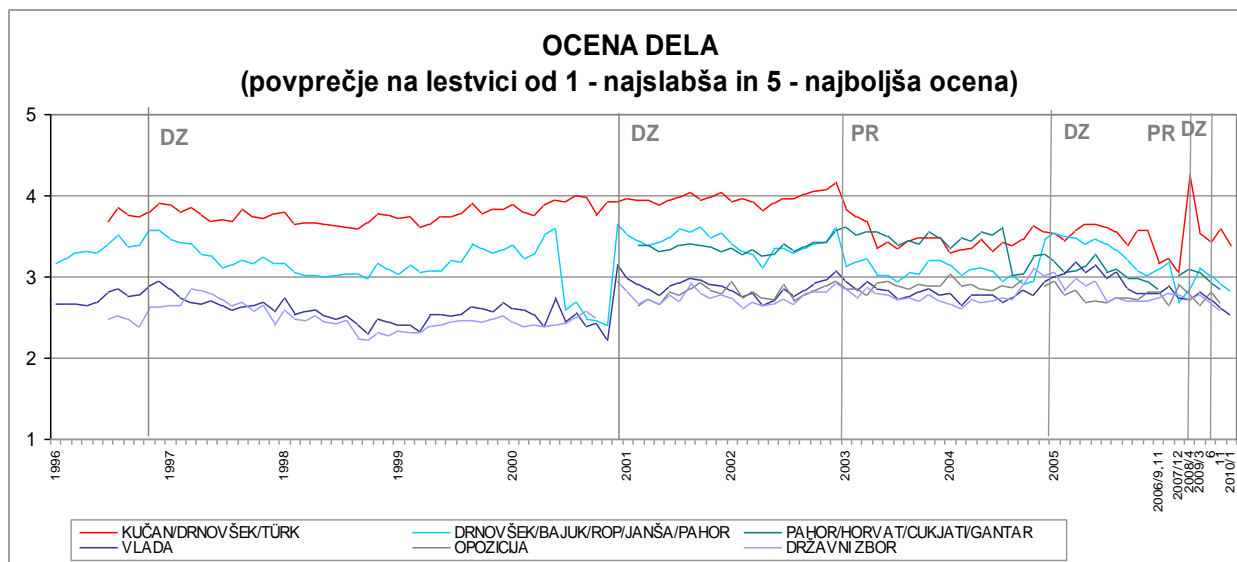
Bližnje primerjave, prikazane v grafu 26 opozarjajo na upadanje ocen uspešnosti delovanja pri vseh treh opazovanih državnih organih. Pri predsedniku republike v primerjavi štirih meritev sicer opazimo manjša nihanja, ki pa se ob tokratni meritvi ustavijo na najnižji točki. Nihanje oz. upadanje ocen pa je še posebej značilno za predsednika vlade in vlado v celoti.

Graf 27 pokaže daljšo retrospektivo v ocenjevanju uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov, vse od leta 1996 dalje. Pokaže se, da je ocenjevanje uspešnosti Predsednika republike D. Türka uravnano na povprečje ocen njegovega predhodnika (J. Drnovška). Le na začetku mandata je D. Türk kot predsednik republike bil deležen nadpovprečno visokih ocen uspešnosti delovanja.⁴ Hkrati pa je očitno, da glede na sprožene (grobe) strankarske konfrontacije in predlog ustavne obtožbe PR s strani opozicije v Državnem zboru, lahko

⁴ Prva ocena D. Türka po nastopu mandata je preseгла vse doslej izmerjene ocene uspešnosti.

odslej pričakujemo izrazitejše nazorsko izdiferencirano ocenjevanje PR, ki se oblikujejo ob dominantnem vplivu nazorskih dimenzij (strankarske preference, levo-desno samoopredeljenost ipd.).

Graf 27

Tokratno izražanje podpore vladi B. Pahorja in ocenjevanje njegove učinkovitosti in učinkovitosti vlade v celoti – v primerjavi s predhodnimi – opozarja na vse bolj kritično ostritev ocen. Kar pa, glede na ocene razmer in stanje v gospodarstvu in družbi kot celoti ter glede na prevladujoče ocene ne-uspešnosti vlade pri obvladovanju kriznih pojavov, seveda sploh ni presenetljivo.

Zaupanje v institucije

V raziskovanju odnosa oz. spreminjanju odnosa ljudi do razmer v političnem in družbenem prostoru in času kot pomemben kazalec služi opazovanje »zaupanja v institucije«. Zaupanje v institucije merimo na 5-stopenjski lestvici.

Rezultat izražanja zaupanja v okviru januarske meritve je s pomočjo srednjih vrednosti prikazan v grafu 28. V tokratno opazovanje smo, poleg standardnega nabora institucij, dodali še tri nadzorne ustanove (Informacijski pooblaščenec, Varuh človekovih pravic, Komisija za preprečevanje korupcije), poleg tega pa še Statistični urad RS, slovenske gasilce, osebnega zdravnika, župane in Slovensko zdravniško zbornico).

Iz grafa 28 sledi, da so glede na izraženo zaupanje – med vsemi opazovanimi ustanovami – najvišje uvrščeni slovenski gasilci (4.57), sledi jim »osebni zdravnik« – na visoki ravni

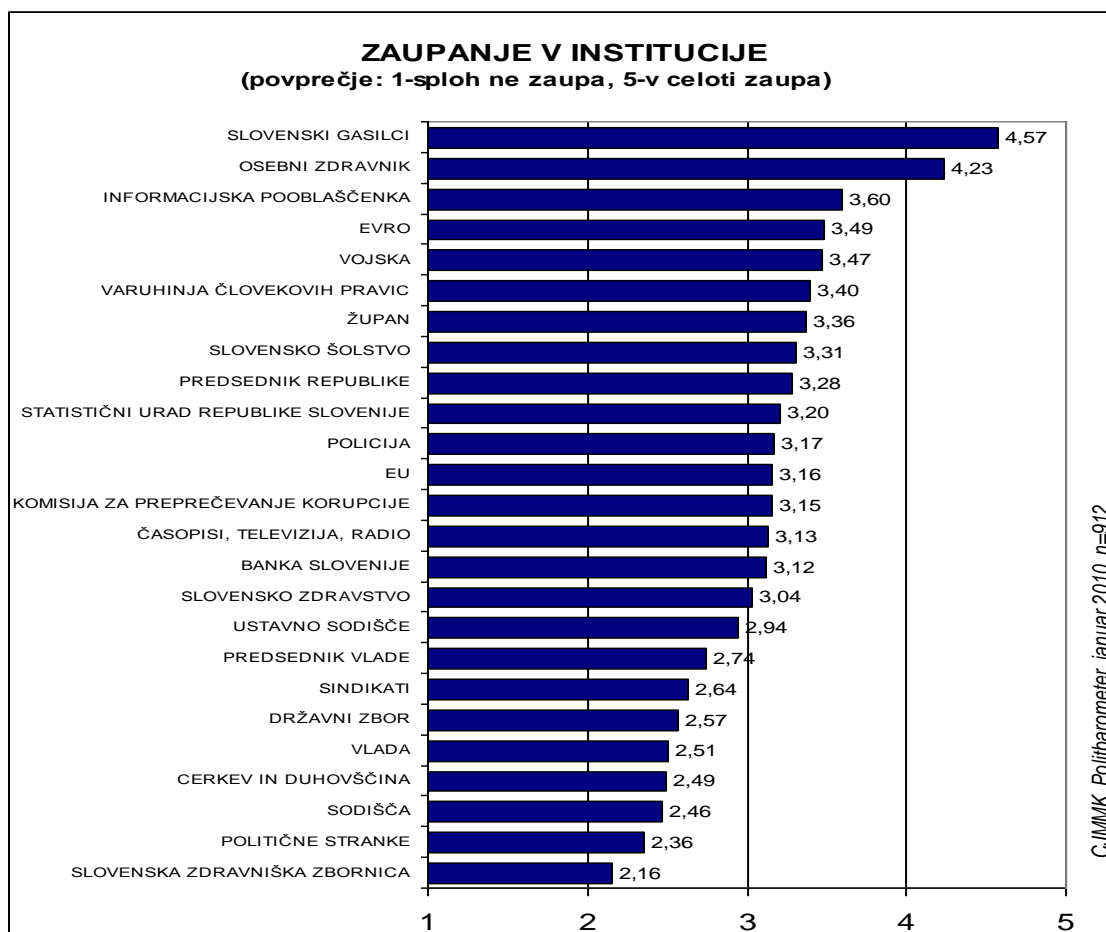
izraženega zaupanja (4.23). Na dnu ranga opazovanih ustanov je umeščena Slovenska zdravniška zbornica (2.16).⁵

Opazovane nadzorne ustanove so umeščene visoko v rangu, med njimi najvišje Informacijski pooblaščenec (3.60), za njim Varuh človekovih pravic (3.40) in Komisija za preprečevanje korupcije (3.15).

Na posebno željo smo med opazovane ustanove umestili tudi Statistični urad RS. Glede na javno delovanje in stike z občani je stopnja zaupanja, ki ga uživa, pomemben izkaz in garant uspešnega strokovnega delovanja. Urad se glede na izmerjeno zaupanje umešča v vrh srednje tretjine opazovanih ustanov (3.20).

Glede na bližajoče se volitve v občinske svete in volitve županov smo v tokratno meritev vključili tudi »župana v vaši občini«, kot točko opazovanja zaupanja. Župan se z oceno 3.36 umešča v zgornjo tretjino opazovanih ustanov.

Graf 28

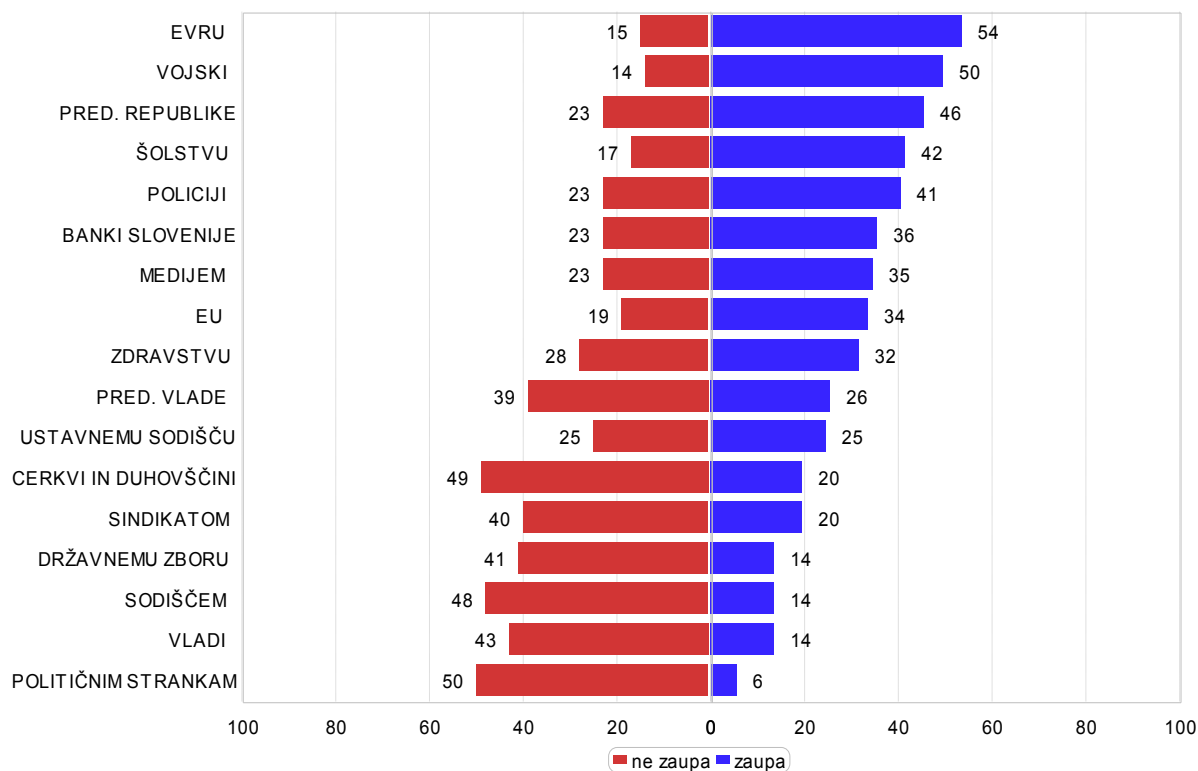
⁵ z najnižjim doslej izmerjenim zaupanjem

Preostale opazovane ustanove sodijo v standardni nabor. Opredeljevanje do njih ilustrira graf 29, kjer so strnjeno prikazani deleži zaupanja oz. nezaupanja. Po deležu izraženega zaupanja se na sam vrh umesti Evro (zaupa: 54%; ne zaupa: 15%), sledi vojska (zaupa: 50%; ne zaupa: 14%), Predsednik republike (zaupa: 46%; ne zaupa: 23%), šolstvo (42%; 17%) in policija (41%; 23%). Za to skupino ustanov je značilno, da v odnosu do njih močno prevlada izražanje zaupanja nad nezaupanjem. V dno pa se uvrščajo politične stranke, vlada, sodišča, Državni zbor, pa tudi sindikati, cerkev in duhovščina ter predsednik vlade. Za to skupino je značilno močno prevladovanje izraženega nezaupanja nad zaupanjem. Po deležu izraženega nezaupanja najbolj izstopajo politične stranke (50%), cerkev in duhovščina (49%) in sodišča (48%), njim pa sledita vlada (43%) in Državni zbor (41%) itd.

Graf 29

ZAUPANJE V INSTITUCIJE...

(seštevek odgovorov: "1-sploš ne zaupa"+"2-ne zaupa" in "4-zaupa"+"5-povsem zaupa")

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Med obema skrajnima skupinama se uvrščajo banke, mediji, EU, zdravstvo, Ustavno sodišče itd. Z izjemo Ustavnega sodišča, ki je deležno enake mere zaupanja in nezaupanja (25% – 25%), pa je za preostale ustanove iz te skupine značilno, da vežejo nase več zaupanja kot nezaupanja, npr. Banka Slovenije (36% - 23%) ali EU (34% - 19%) itd.

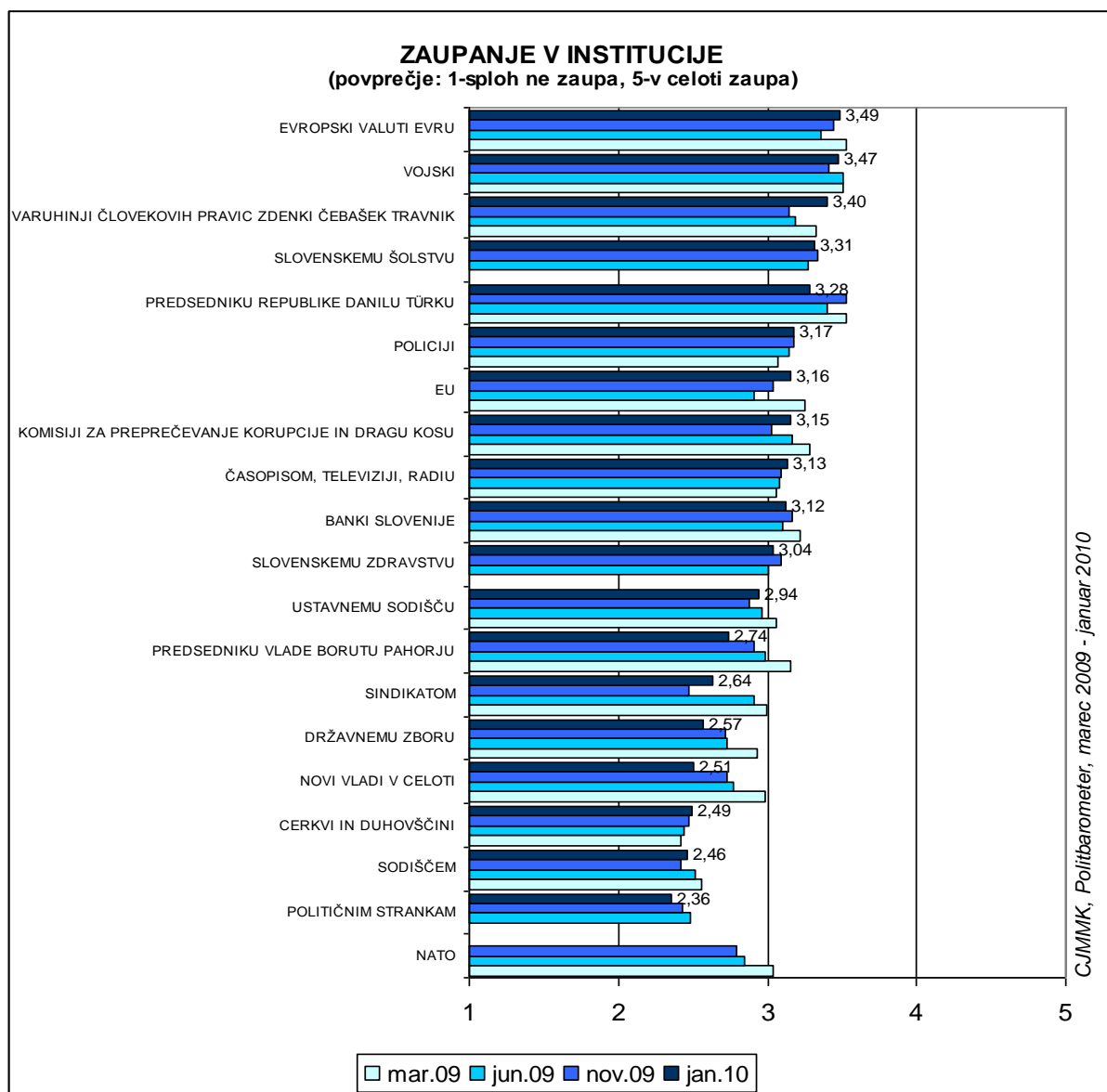
Med ustanovami iz standardnega nabora tokrat ne prednjači Predsednik republike, saj sta pred njim uvrščena Evro in Slovenska vojska.

Zaupanje v medčasovnih primerjavah

V grafu 30 so prikazani rezultati meritev na ravni bližnjih primerjav, v grafih 31 do 35 pa v daljši retrospektivi. Vsi prikazi skupaj kažejo na relativno ustaljenost izražanja zaupanja v institucije, hkrati pa tudi na značilna nihanja, torej upade in naraščanja v izražanju zaupanja v posamezne ustanove.

Iz bližnjih primerjav (graf 30) opazimo značilna znižanja zaupanja političnim strankam, vladi v celoti, Državnemu zboru, predsedniku vlade in Predsedniku republike. Naraslo zaupanje – glede na predhodne meritve – pa opazimo pri evropski valuti Evru, Evropski uniji, Ustavnemu sodišču, sindikatih in tudi cerkvi in duhovščini; pri čemer so te ustanove lahko umeščene bodisi v sam vrh, ali pa na dno ranga glede povprečje izraženega zaupanja.

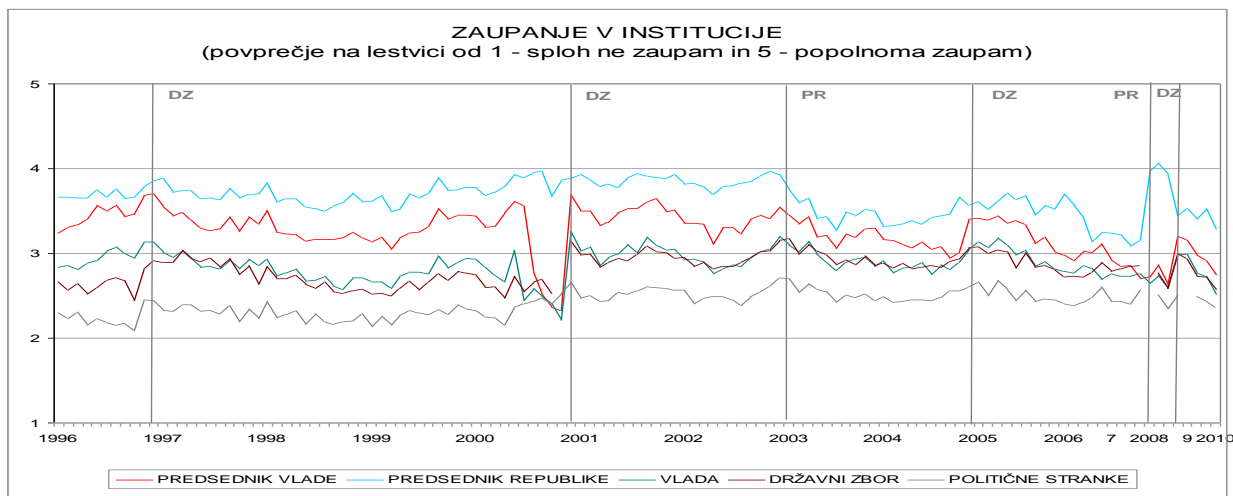
Graf 30

Grafi 31 do 35 ilustrirajo gibanje izražanja zaupanja v osrednje državne institucije v daljši časovni retrospektivi, v obdobju 1996-2010. Ločeno so prikazi za sledeče skupine: osrednji državni organi (graf 31), »državotvorni resorji« in sodišča (graf 32), za skupino šolstvo/zdravstvo/mediji in cerkev (graf 33), dalje, za skupino tolar/evro/banke (graf 34) in končno še za mednarodne ustanove (graf 35).

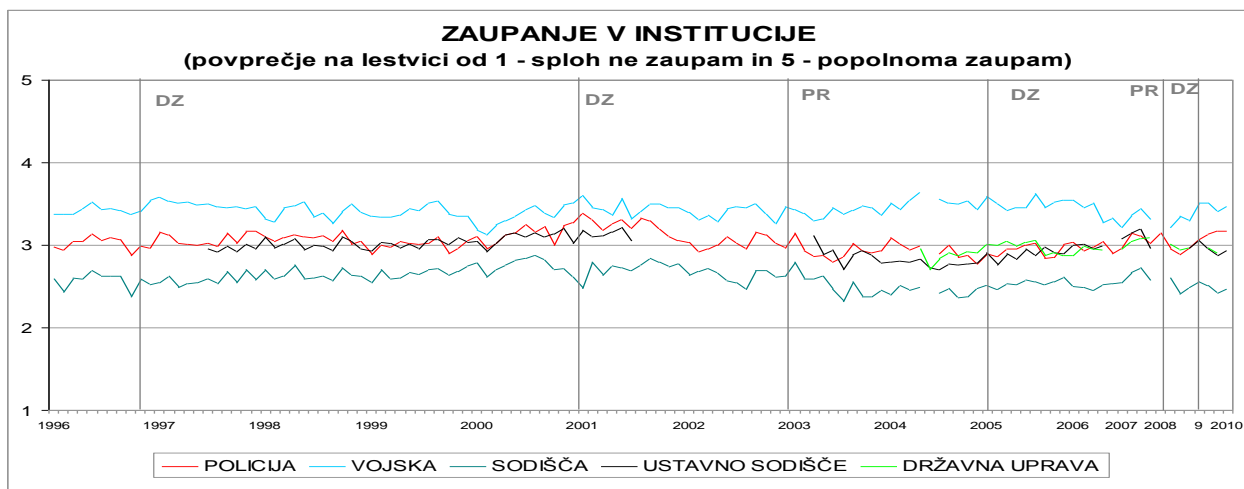
V grafih nakazano izražanje zaupanja v daljši retrospektivi pokaže na izrazito neustaljenost odnosa do osrednjih političnih ustanov, kar se izraža v obdobjih padcev in vzponih, vendar pretežno na nizki ravni. Iz nizke ravni zaupanja se v povprečju in obdobjno dviga le Predsednik republike (graf 31).

Graf 31

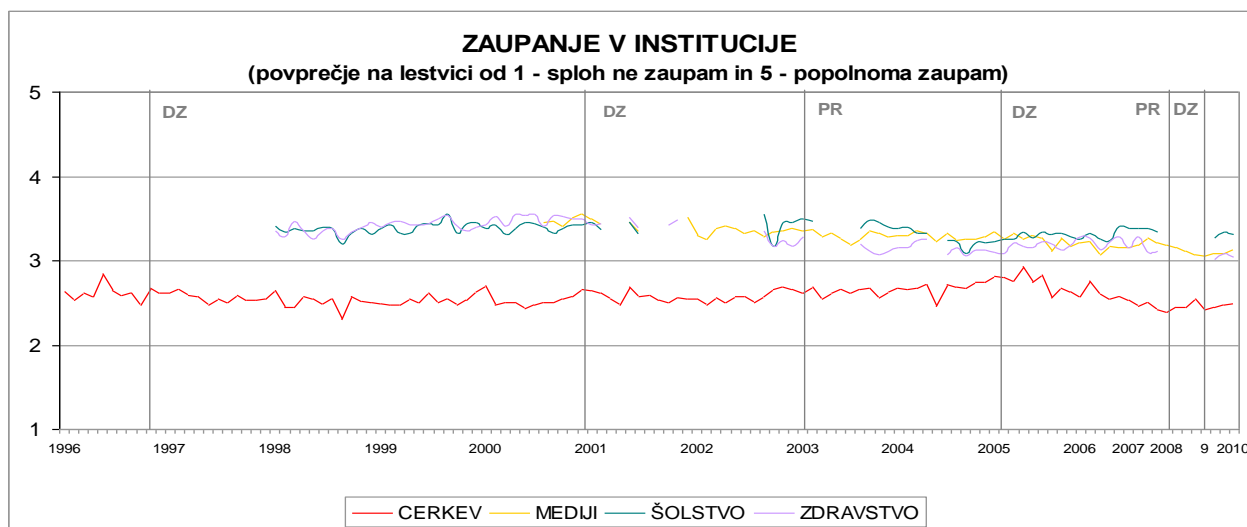
Ustaljenost kaže tudi odnos do državne uprave in ustanov s področja varnosti in pravosodja, pri čemer ostajata vojska in policija ustaljeni na višji ravni povprečij, medtem ko sodstvo in Ustavno sodišče na nižji (graf 32).

Graf 32

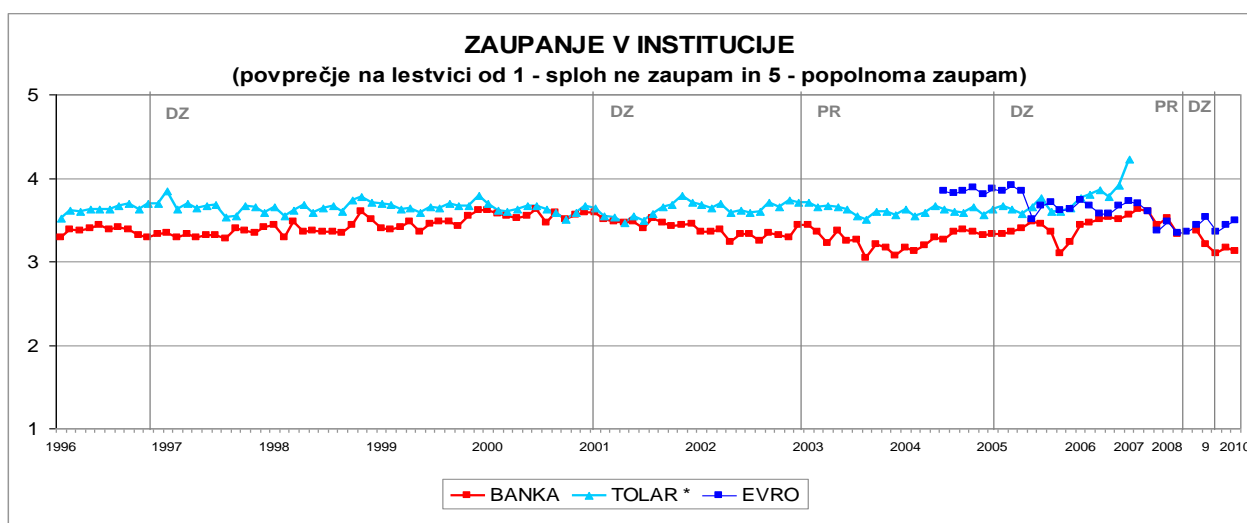
Še bolj izrazito medčasovno stabilno je umeščanje medijev, šolstva in zdravstva – na visoki ravni ter cerkve in duhovščine – stabilno na nizki ravni (graf 33).

Graf 33

Medčasovna primerjava izražanja zaupanja v evro in tolar pokaže, da je slednji »v obdobju pričakovanja« užíval visoko zaupanje, z uveljavitvijo pa se evro umesti na raven oz. tendenčno rahlo pod raven tolarja v predhodnih letih. Za tolar velja, da je največ zaupanja dosegel neposredno pred umikom. Potrdi se, da je kot nacionalna valuta odigral pozitivno, stabilizacijsko vlogo v družbeno gospodarskem okolju. Pri tem se tudi potrdi, da je Banka Slovenije predstavljala pomemben stabilizator slovenskih finančnih tokov, da pa odnos do nje v obdobju zadnjih dveh let zaniha navzdol, kar je verjetno povezano tudi z njeno spremenjeno vlogo in možnostmi omejenega ukrepanja v okviru evropskega monetarnega prostora (graf 34).

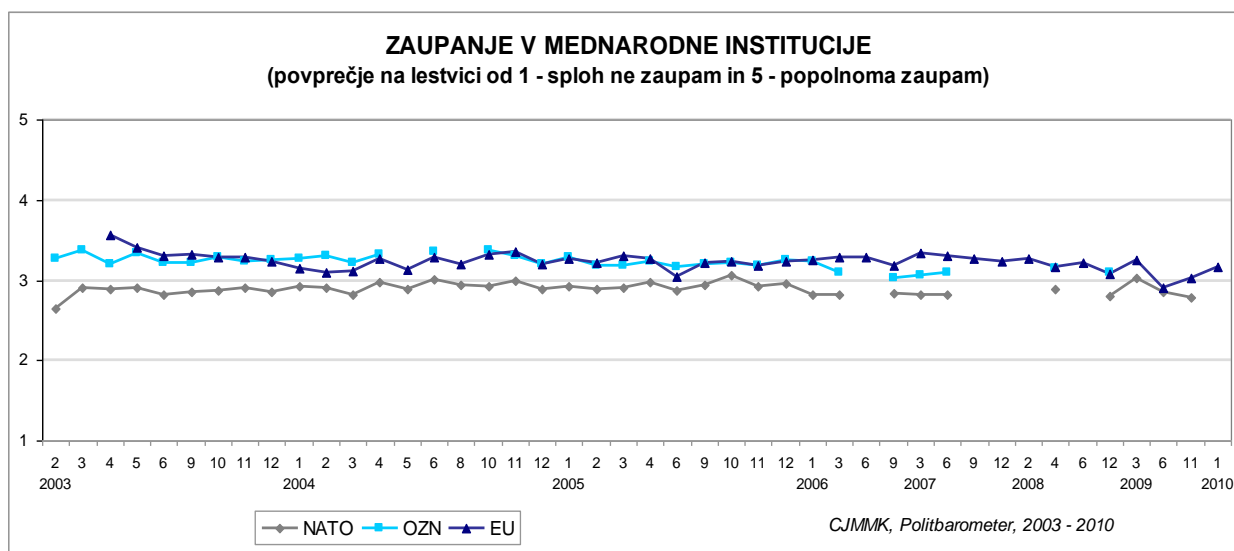
Graf 34

Ustaljenost odnosa javnosti do mednarodnih organizacij, katerih članica je Slovenija, ilustrira graf 35. Začetno obdobje opazovanja (2003) kaže nekaj več zadržanosti do Nata in nekaj več

podpore EU. V nadaljevanju se odnos do teh ustanov nekako ustali in nekoliko povzdigne ob zadnji meritvi (kar zadeva EU, ki je tudi edina bila merjena).

Graf 35

Izražanje zaupanja Predsedniku republike in predsedniku vlade – primerjave meritev v štirih letih

Potek izražanja zaupanja aktualnima predsedniku republike in predsedniku vlade dodatno ilustrirajo grafi 36 do 48, ki prikazujejo tudi meritve zaupanja njunima predhodnikoma (J. Drnovšku in J. Janši). V opazovanje vključujemo rezultate prvih letnih meritev v obdobju zadnjih štirih let, tako da prikaz za predsednika republike vključuje meritev iz marca 2007 (J. Drnovšek) ter meritve februar 08 – marec 09 in januar 10 (D. Türk).

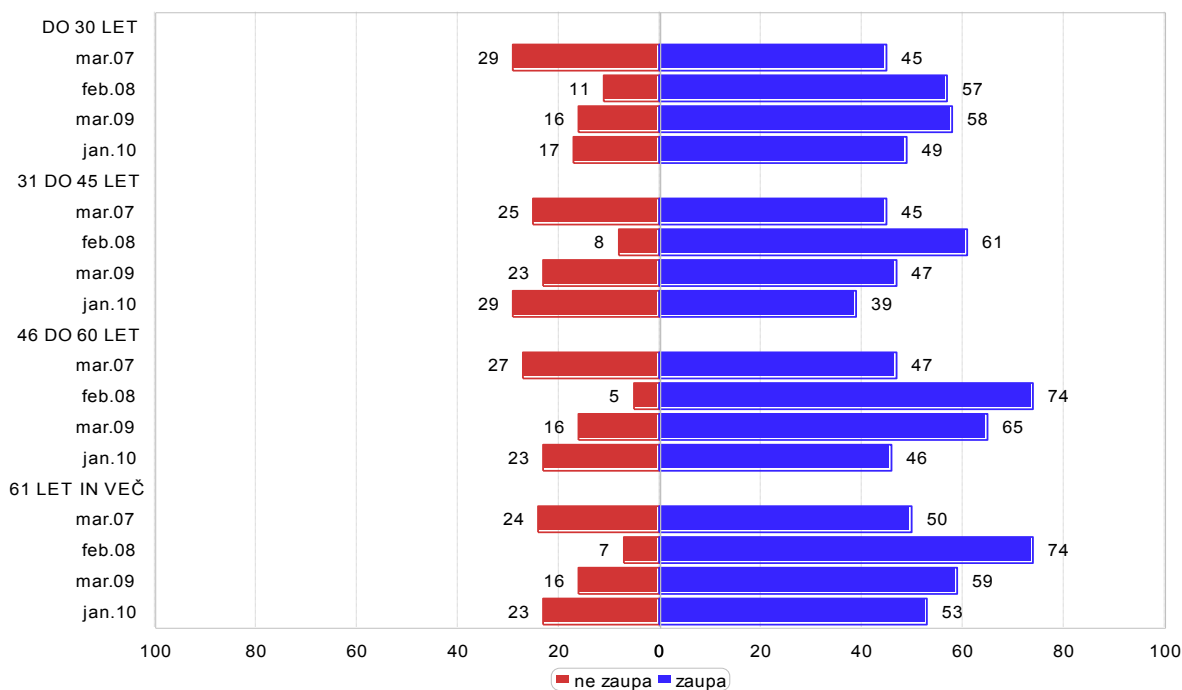
Predsednik republike

V grafih 36 do 41 so prikazani obdobjni vplivi k izražanju zaupanja PR glede na starost, izobrazbo, zaposlenost, kraj bivanja, pa tudi glede na ne-vernost, levo-desno samoopredeljenost in strankarske preference. Pregled prikazov pokaže deleže zaupanja oz. nezaupanja predhodnemu in sedanjemu PR ter še posebej sedanjemu v treh letnih presekih. Prejkoslej se potrdi razporeditev odgovorov na sumarni ravni: D. Türk je deležen višjega vstopnega zaupanja kot J. Drnovšek ob zaključku; zaupanje D. Türku pa v naslednjih presekih upada, vendar (glede na opazovane dimenzije) pretežno ostaja nad ravnijo zaključnega zaupanja predhodnika. Iz splošne matrice izstopajo le prikazi vpliva strankarskih preferenc in levo-desnega samoopredeljevanja.

Graf 36

ZAUPANJE PREDSEDNIKU REPUBLIKE (marec 07 - januar 10, glede na starost)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

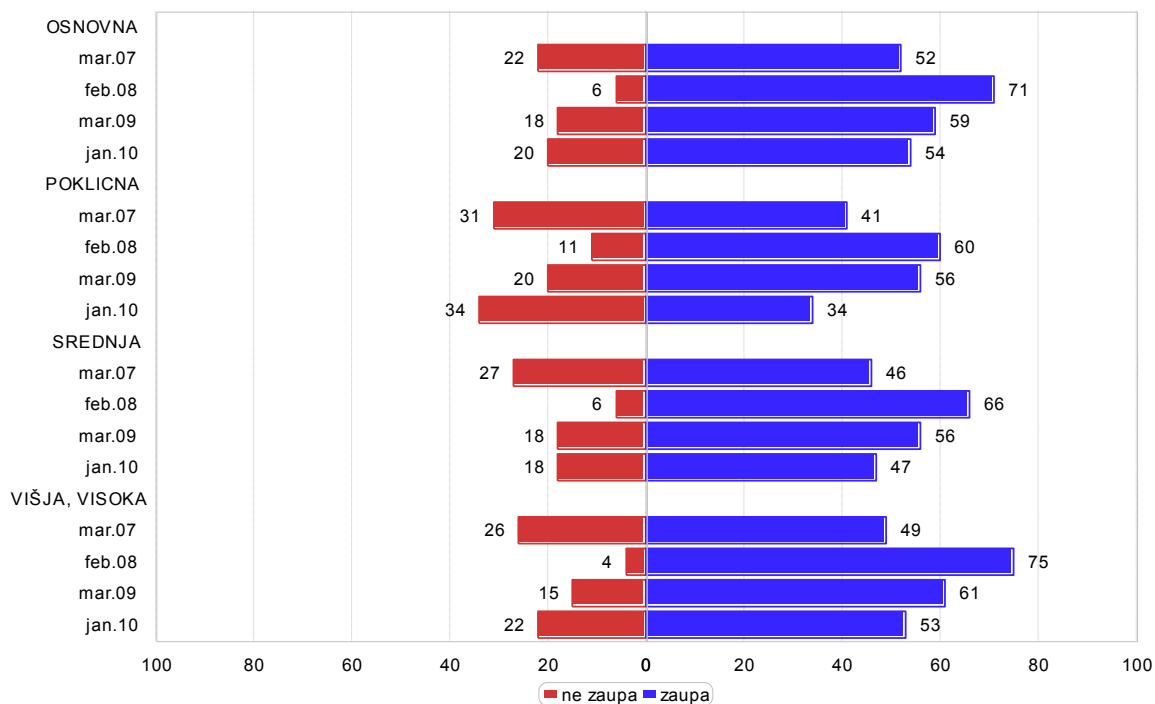

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 37

ZAUPANJE PREDSEDNIKU REPUBLIKE (marec 07 - januar 10, glede na izobrazbo)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

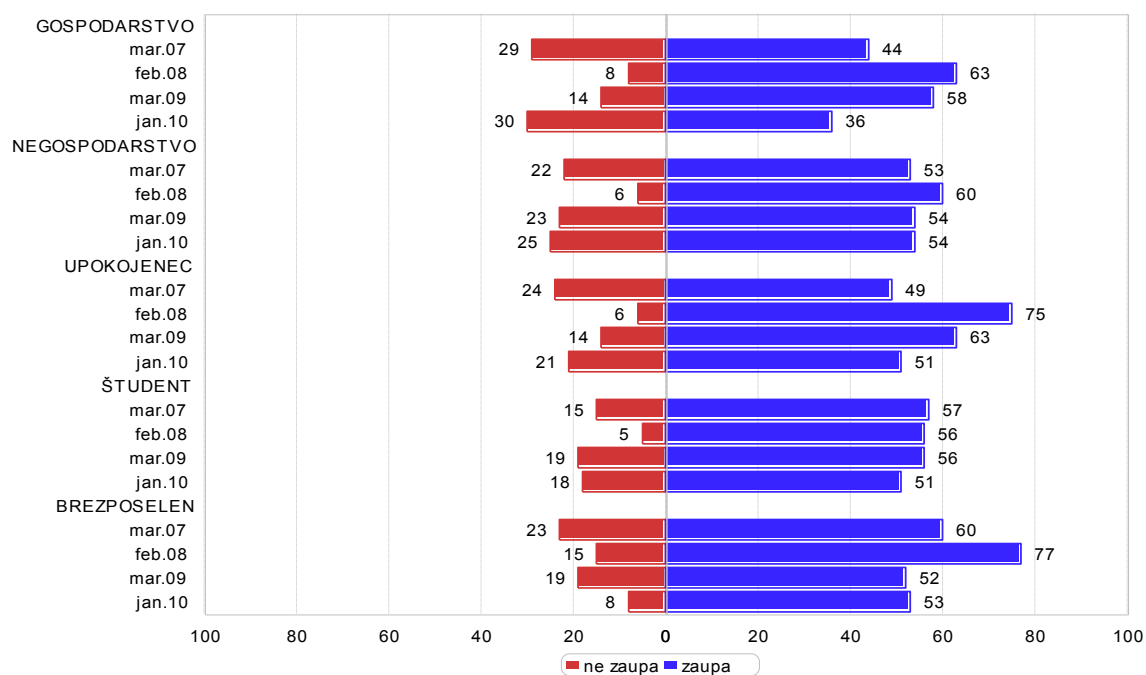

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 38

ZAUPANJE PREDSEDNIKU REPUBLIKE (marec 07 - januar 10, glede na zaposlenost)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

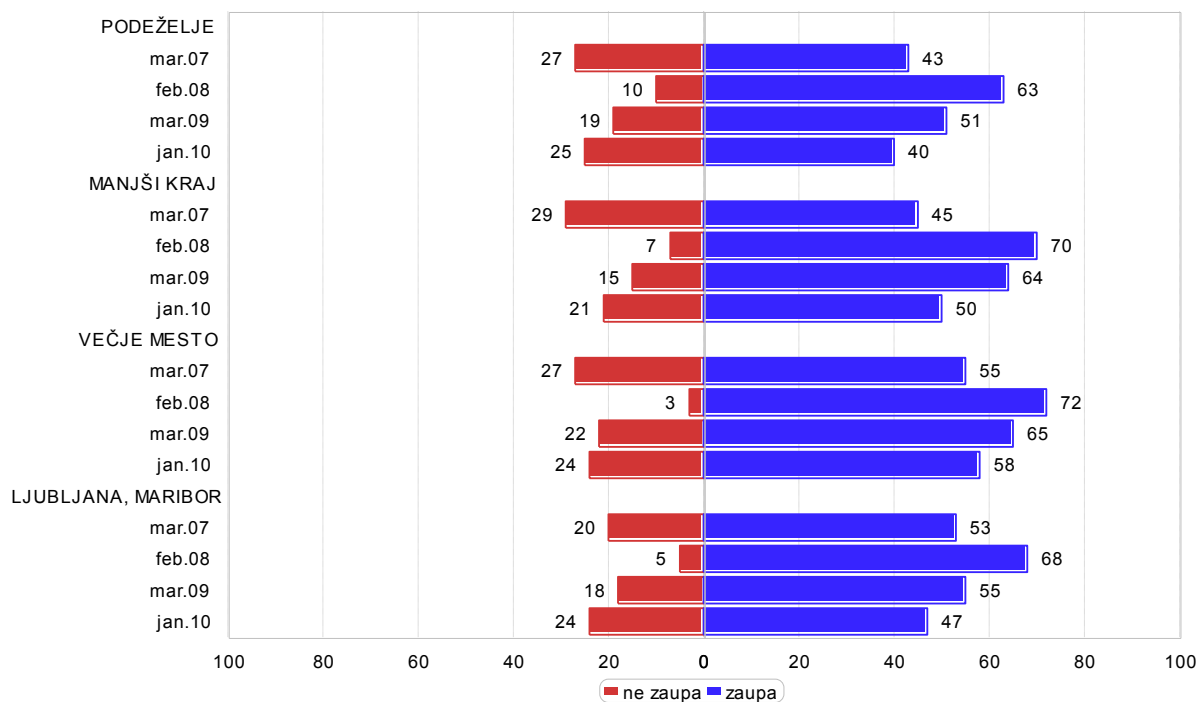

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 39

ZAUPANJE PREDSEDNIKU REPUBLIKE (marec 07 - januar 10, glede na kraj bivanja)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

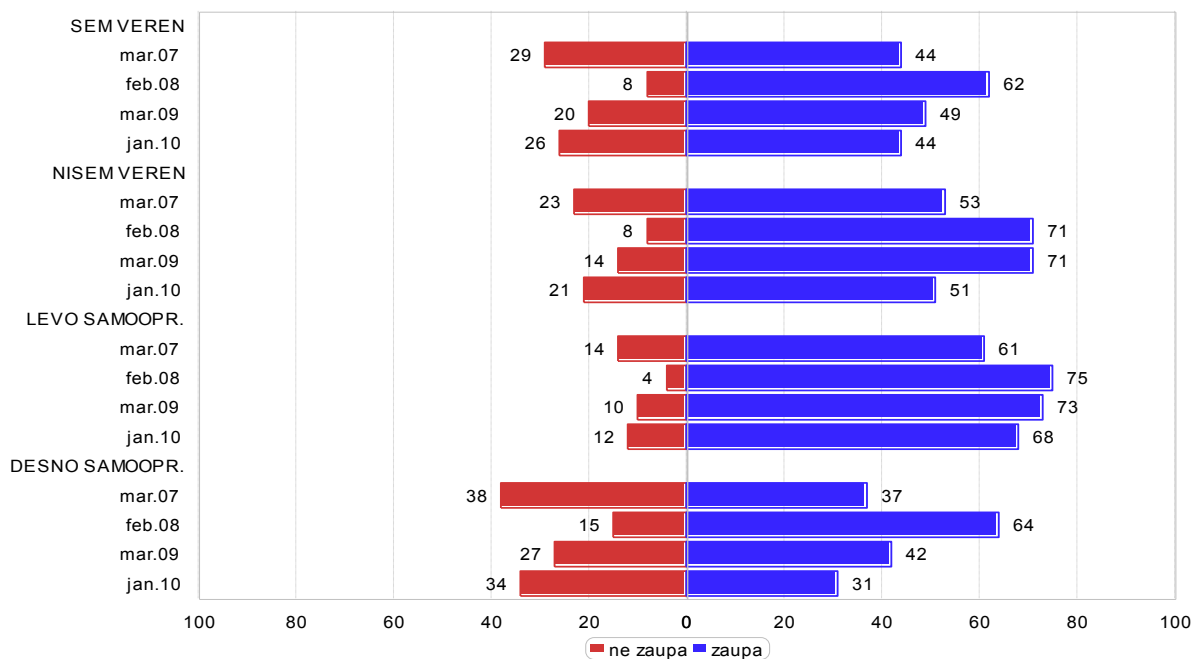

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 40

ZAUPANJE PREDSEDNIKU REPUBLIKE (marec 07 - januar 10, glede na ne-vernost, levo-desno samoopredeljevanje)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

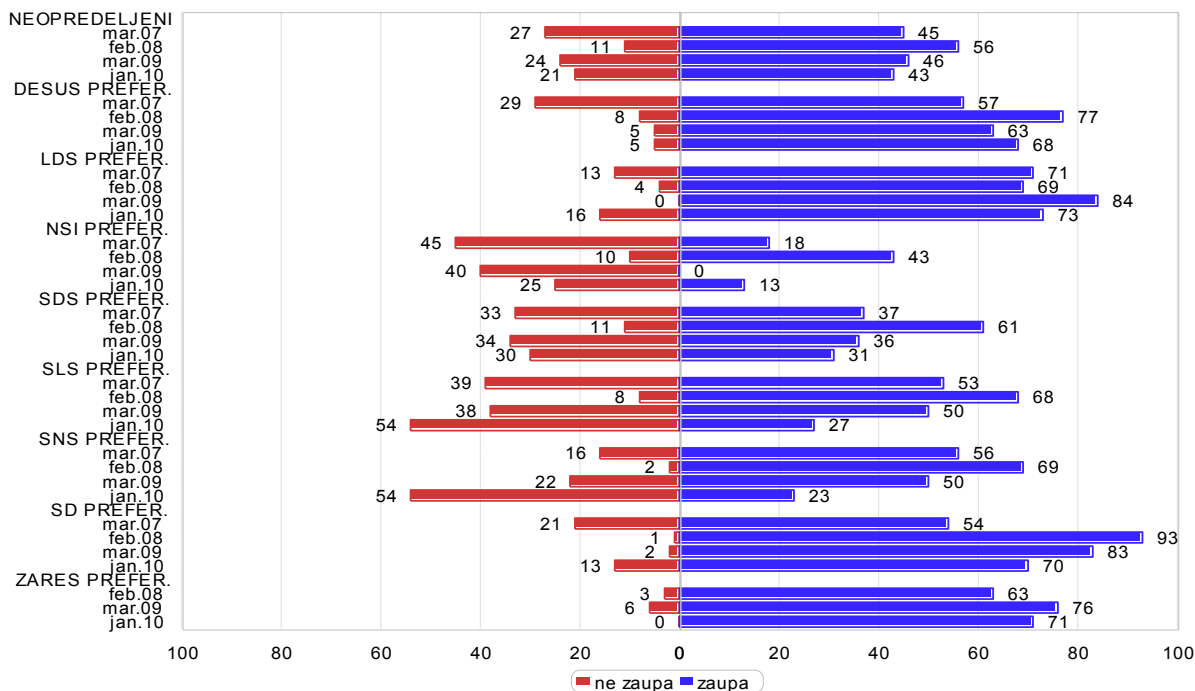

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 41

ZAUPANJE PREDSEDNIKU REPUBLIKE (marec 07 - januar 10, glede na strankarske preference)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Predsednik vlade

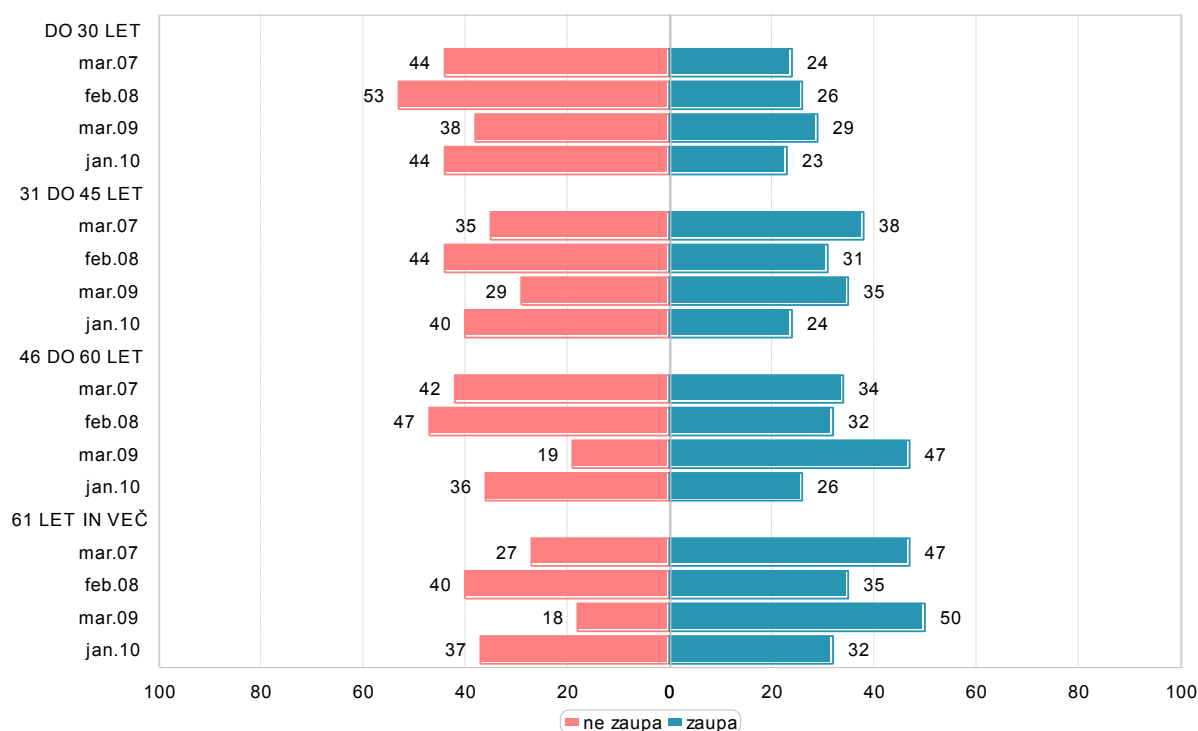
Enako primerjavo obdobjnih vplivov na izražanje zaupanja smo opravili tudi za predsednika vlade (grafi 42 do 47). Prikazi vključujejo meritvi ob začetku tretjega (marec 07) in četrtega leta (februar 08) mandata vlade J. Janše ter začetni meritvi v prvem (marec 09) in drugem (januar 10) letu mandata vlade B. Pahorja. To obdobje primerjav vključuje leti 07–08, ki jih označuje visoka gospodarska konjunktura in delovanje vlade (v zaključnem delu mandata) ter obdobje 09–10, ki ga označuje svetovna recesija ter pojavi gospodarske in družbene krize v Sloveniji. Družbene in gospodarske razmere v delovanju vlad v teh obdobjih so bile torej bistveno različne.

Pregled vključenih prikazov dopušča sklep o skupni matrici opredeljevanj; preizkus vpliva na strukturnih dimenzijah vedno znova pokaže, da je predsednik vlade z iztekajočim mandatom (v preseku 07–08) izgubljal na zaupanju – in da od te tendence odstopajo le nekatere nazorsko opredeljene skupine. Potrdi se tudi, da je vstopno zaupanje novega mandatarja v okviru opazovanih skupin pretežno višje kot izstopno zaupanje predhodnika, hkrati pa tudi, da ob drugi meritvi pri vseh skupinah opazimo značilen upad zaupanja oz. naraščanje izrazov nezaupanja, ki se umesti deloma pod, deloma pa nad raven predhodnika. To se seveda še posebej izrazi med desno samoopredeljenimi ter preferenti desno-sredinskih strank oz. med levo opredeljenimi in preferenti treh levo-sredinskih strank.

Graf 42

ZAUPANJE PREDSEDNIKU VLADE (marec 07 - januar 10, glede na starost)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa"+"2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

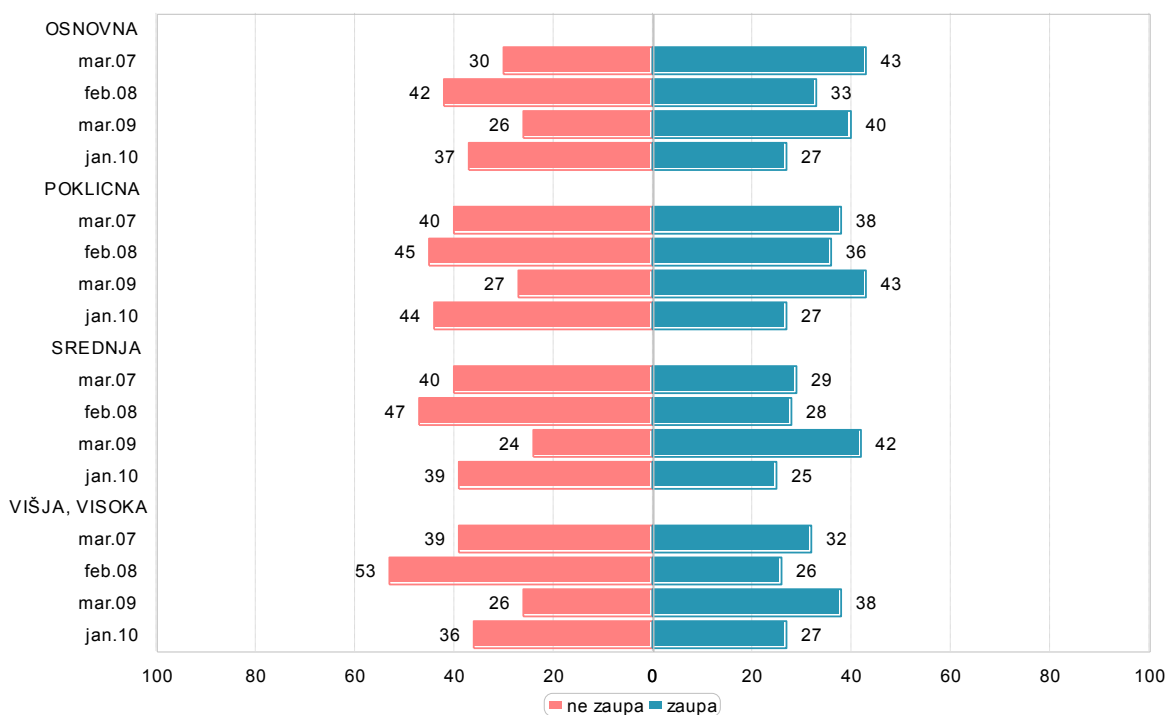

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 43

ZAUPANJE PREDSEDNIKU VLADE (marec 07 - januar 10, glede na izobrazbo)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

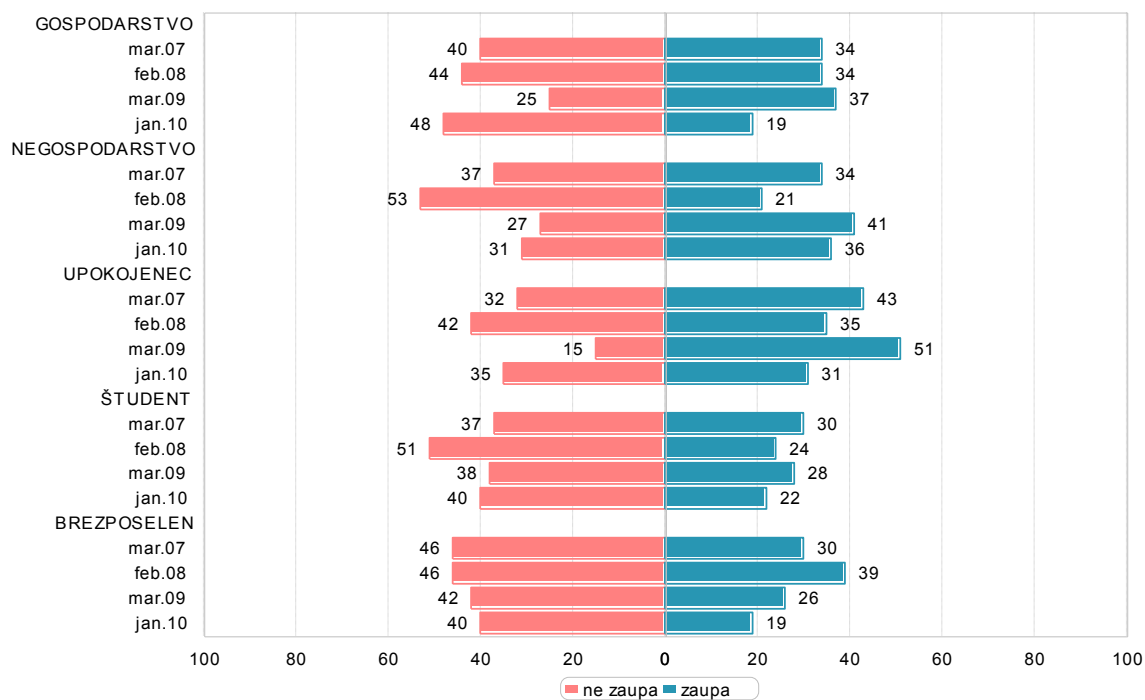

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 44

ZAUPANJE PREDSEDNIKU VLADE (marec 07 - januar 10, glede na zaposlenost)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

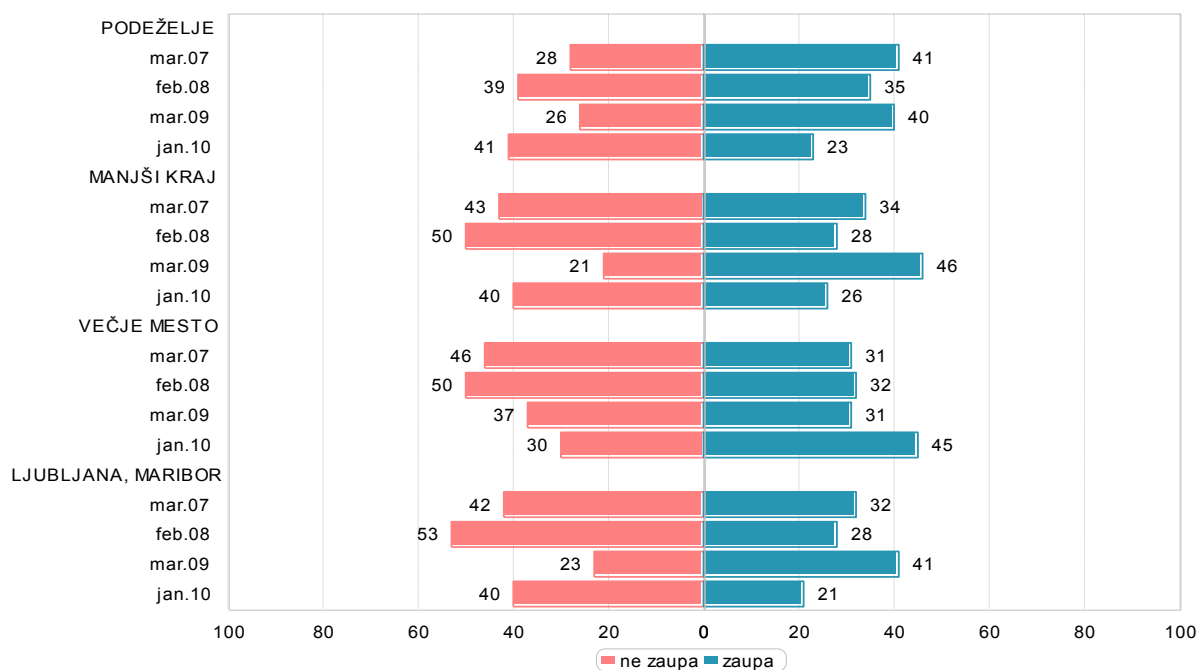

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 45

ZAUPANJE PREDSEDNIKU VLADE (marec 07 - januar 10, glede na kraj bivanja)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

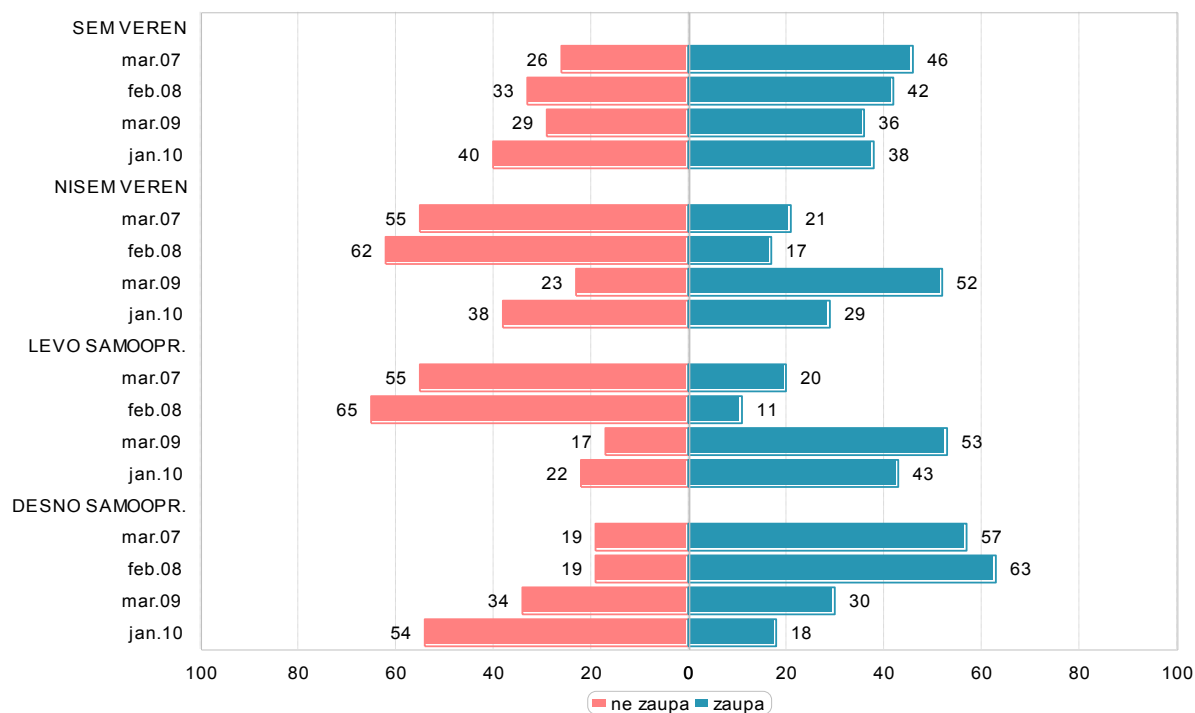

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 46

ZAUPANJE PREDSEDNIKU VLADE (marec 07 - januar 10, glede na ne-vernost, levo-desno samoopredeljevanje)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

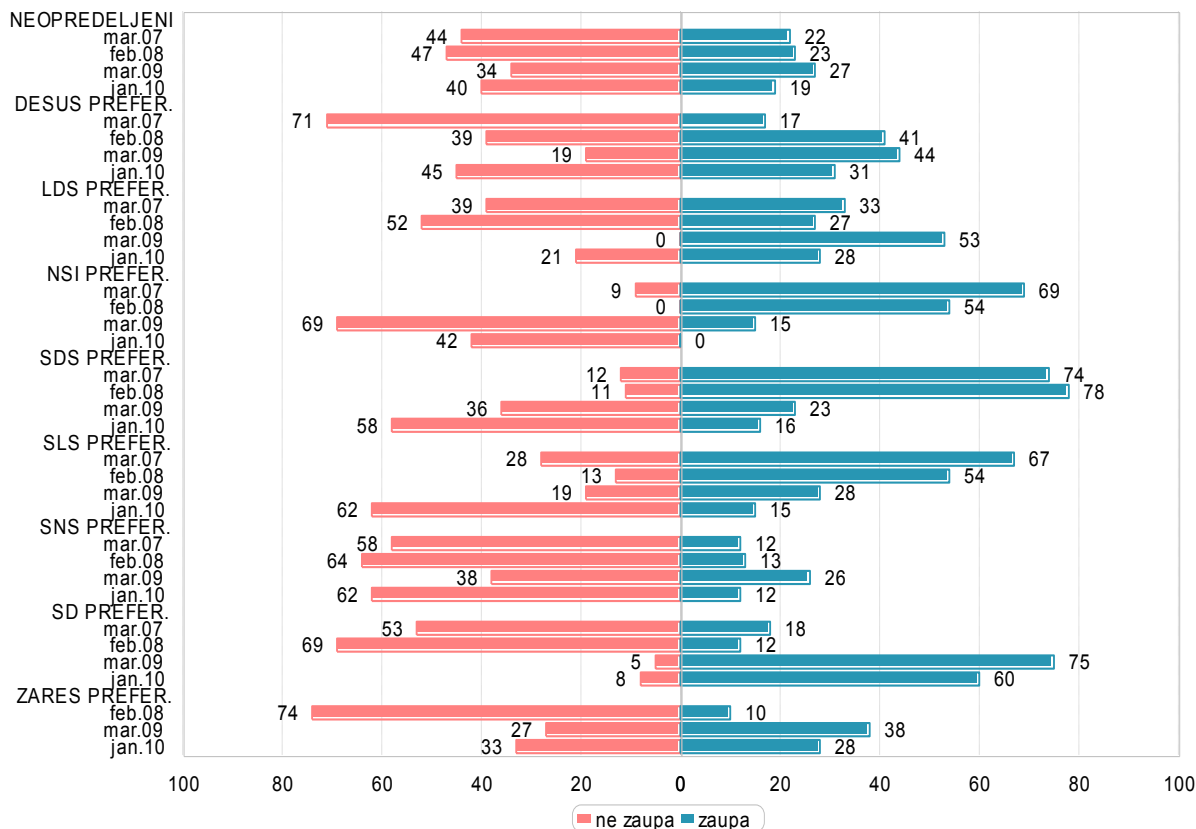

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Graf 47

ZAUPANJE PREDSEDNIKU VLADE (marec 07 - januar 10, glede na strankarske preference)

(seštevek odgovorov: "1-nič ne zaupa" + "2-ne zaupa" in "4-zaupa" + "5-popolnoma zaupa", v %)

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Zaupanje – druge institucije

Podroben prikaz izražanja zaupanja v skupino družbeno-nadzornih ustanov, pa tudi v ustanove s področja zdravstva, je podan v posebnih poročilih.⁶ Dopolnilo prikazanim tematskim poročilom predstavljajo meritve, prikazane v grafih 48 in 49.

Graf 48 vsebuje strnjen prikaz meritev zaupanja v nadzorne ustanove v obdobju marec 09 – januar 10. V prikazu so tudi posamične meritve npr. za Računsko sodišče, Urad za varstvo

⁶ Simona Rajšp, Slavko Kurdija, Zaupanje informacijski pooblaščenki, Ljubljana, 10. 2. 2010

Martina Hočevar, Slavko Kurdija, Zaupanje varuhu človekovih pravic RS, 17. 2. 2010

Martina Hočevar, Slavko Kurdija, Zaupanje v slovensko vojsko, marec 2010

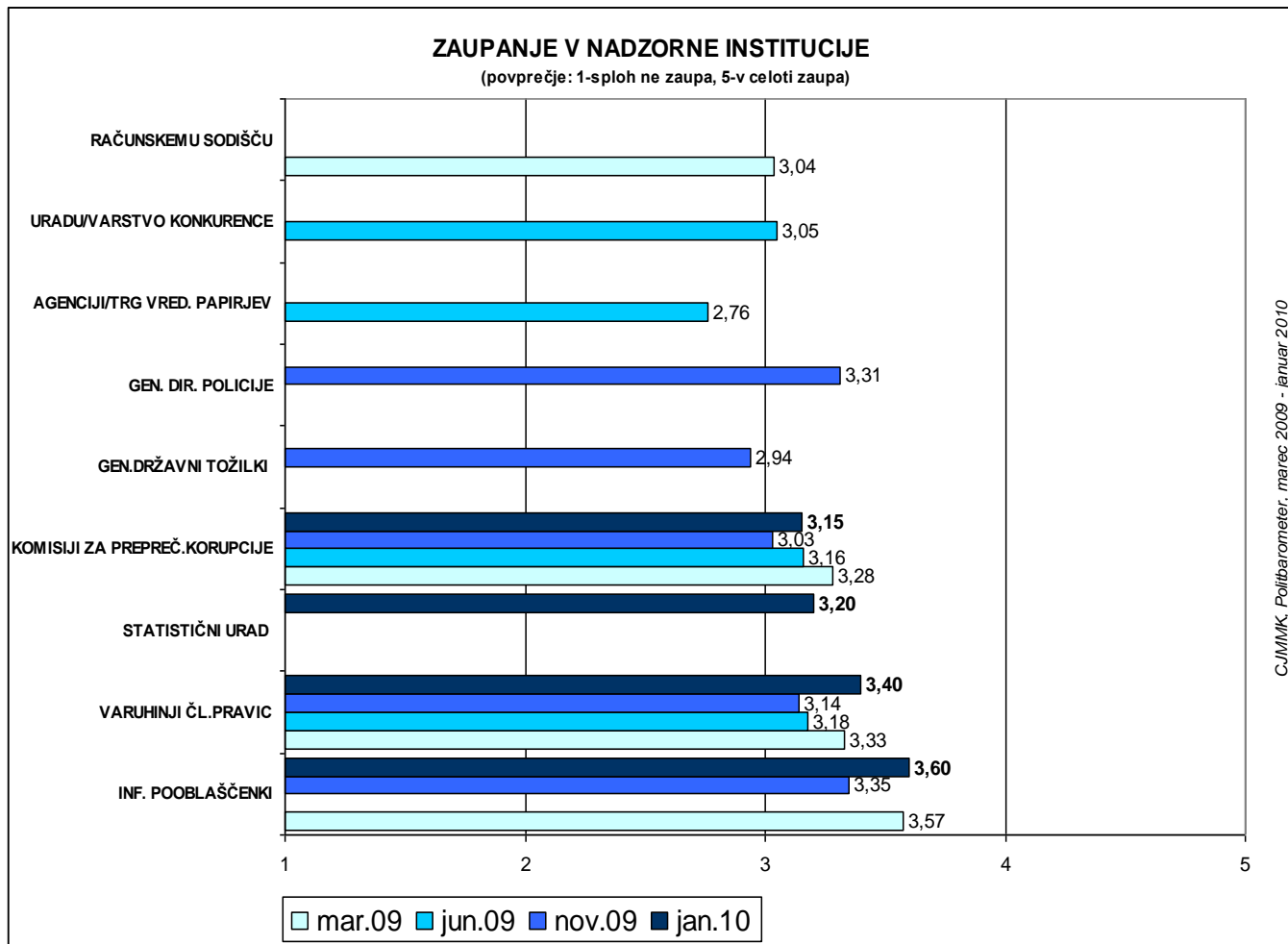
Živa Broder, Slavko Kurdija, Zaupanje osebnemu zdravniku, zdravstvu in Zdravniški zbornici, februar 2010

Živa Broder, Slavko Kurdija, Zaupanje Banki Slovenije in valuti Evro, februar 2010

Lahko še dodamo, da je prikaz izražanja zaupanja v Komisijo za preprečevanje korupcije sestavni del poročila posebne raziskave: Slavko Kurdija, Stališča o korupciji 2009, Ljubljana, januar 2010

konkurence, Agencije za trg vrednostnih papirjev, generalni direktor policije, generalna državna tožilka in Statistični urad.

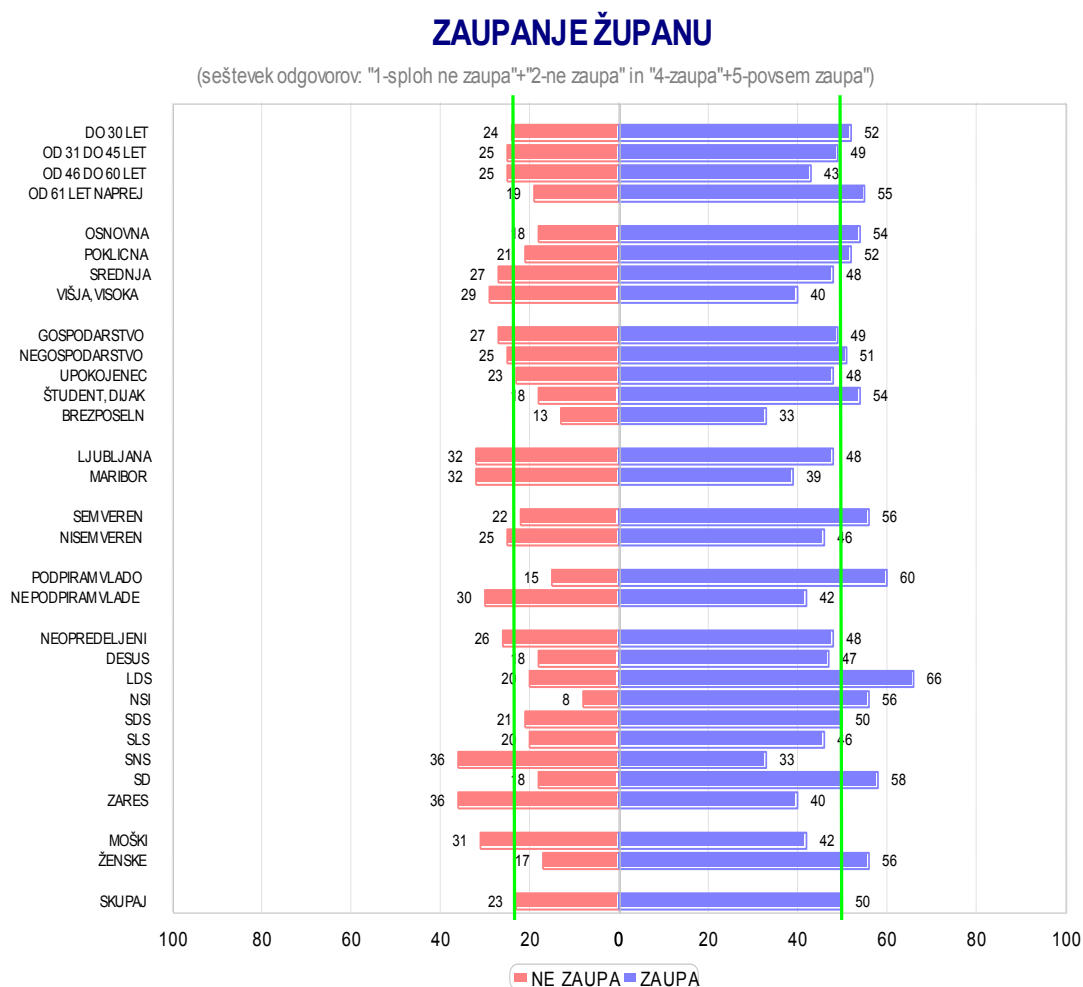
Graf 48

»Vaš župan«

Glede na bližajoče lokalne volitve smo tokrat (januar 2010) v meritev vključili tudi »zaupanje v vašega župana«. Rezultat meritve na skupini ravni in strukturno prikazuje graf 49.

Graf 49

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

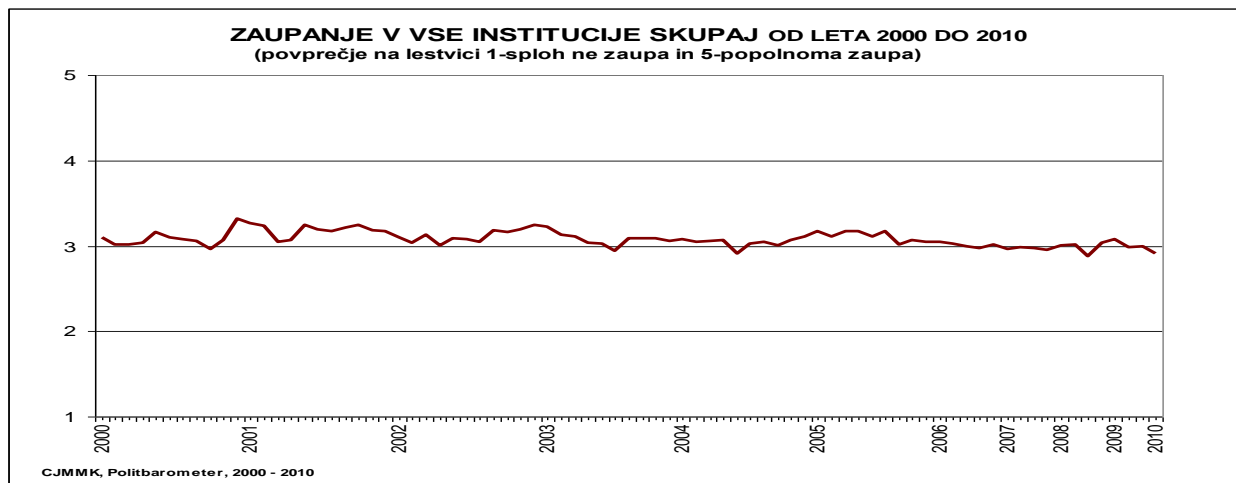
»Vaš župan« se s srednjo vrednostjo zaupanja (3.36) umešča visoko v rang opazovanih ustanov, kar dodatno ilustrira tudi delež izraženega zaupanja, ki dosega 50%. Analiza pokaže, da svojemu županu bolj kot v povprečju zaupajo ženske (56%), dalje, najstarejši (55%), tisti z osnovnošolsko izobrazbo (54%), dijaki in študentje (54%), verni (56%), podporniki vlade (60%), pa tudi preferenčne skupine nekaterih strank (LDS – 66%, SD – 58% itd.). Manj zaupanja kot v povprečju pa svojemu županu izrekajo: višje in visoko izobraženi, brezposelni, respondenti, ki ne podpirajo vlade, preferenti SNS itd. V vzorcu sta zadostno zastopani skupini respondentov s področja občin Ljubljana in Maribor; analiza pokaže, da respondenti iz Ljubljane značilno bolj (48%) zaupajo svojemu županu, kot respondenti iz Maribora (39%).

»Skupno zaupanje«

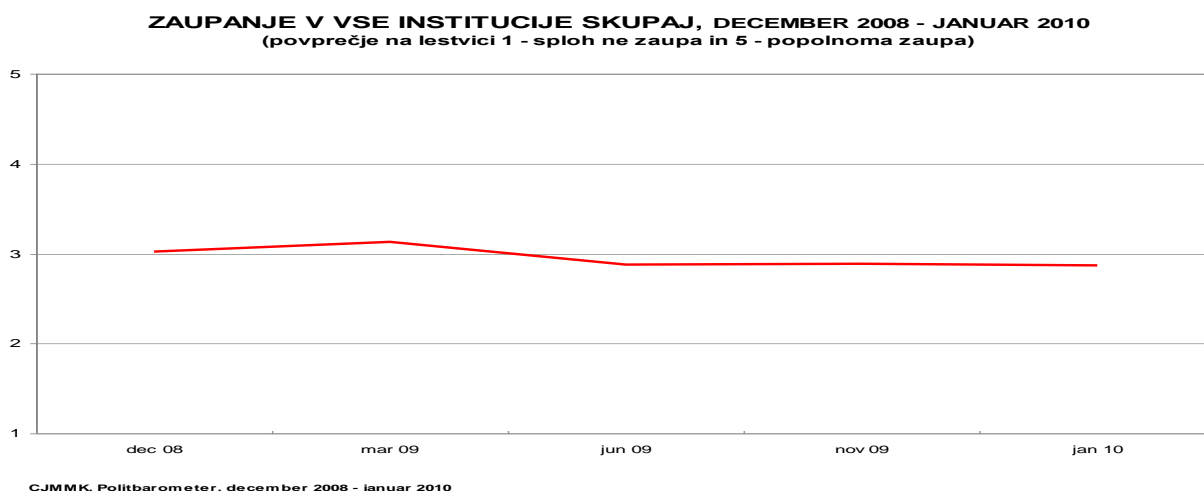
V ponazoritev dodajamo še grafična prikaza poteka izražanja zaupanja za vse ustanove (iz standardnega nabora) skupaj – v daljši časovni retrospektivi (graf 50) in bližnji pogled nazaj (graf 51). Glede na raznorodnost ustanov, ki vežejo nase visoko zaupanje (PR, Evro, vojska itd.) oz. visoko nezaupanje (stranke, DZ, cerkev in duhovščina, vlada itd.), kaže zapis meritev v obeh časovnih razsežjih sorazmerno umirjenost opazovanega pojava. **Hkrati pa je vendarle očitno, da delež skupnega zaupanja v ustanove v Sloveniji tendenčno upada. To**

pa seveda še posebej velja za nabor ustanov, ki tvorijo demokratični politični sistem (Predsednik republike, Državni zbor, vlada, predsednik vlade, politične stranke...). In slednje je več kot očitno problem, lahko bi rekli problem legitimizacije sistema – in torej tendenčno izgube legitimnosti sistema.

Graf 50

Graf 51

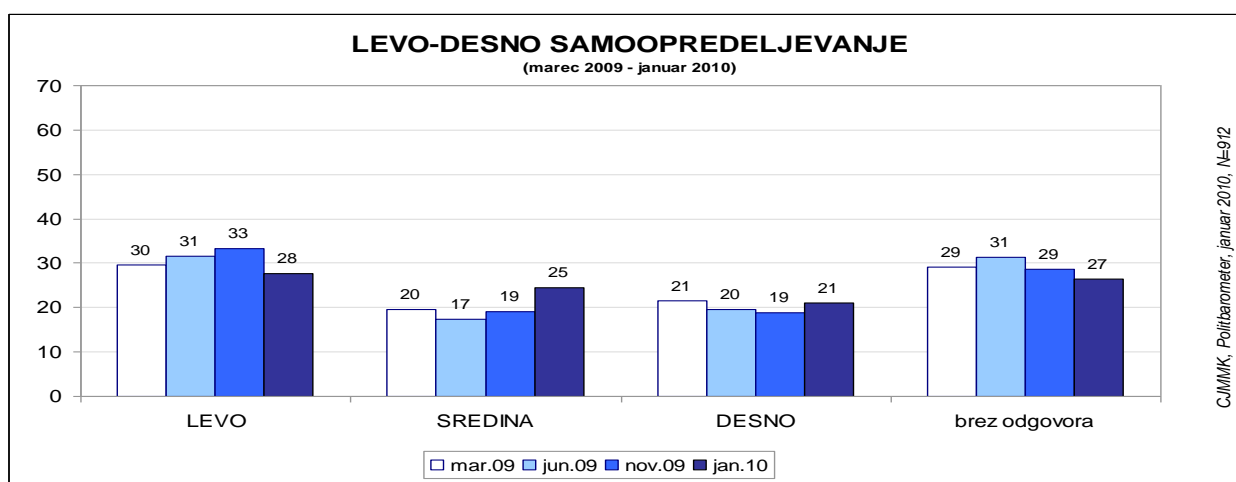
3. Nazorska in strankarska opredeljevanja

Levo-desna samo-opredeljevanja

Opredeljevanja na levo-desni lestvici, prikazana v grafih 52 in 53 v bližnji primerjavi, kažejo značilna gibanja: ob tokratni, januarski meritvi, se značilno manj kot ob predhodnih treh meritvah v lanskem letu respondenti opredeljujejo levo; močno naraste delež sredinsko

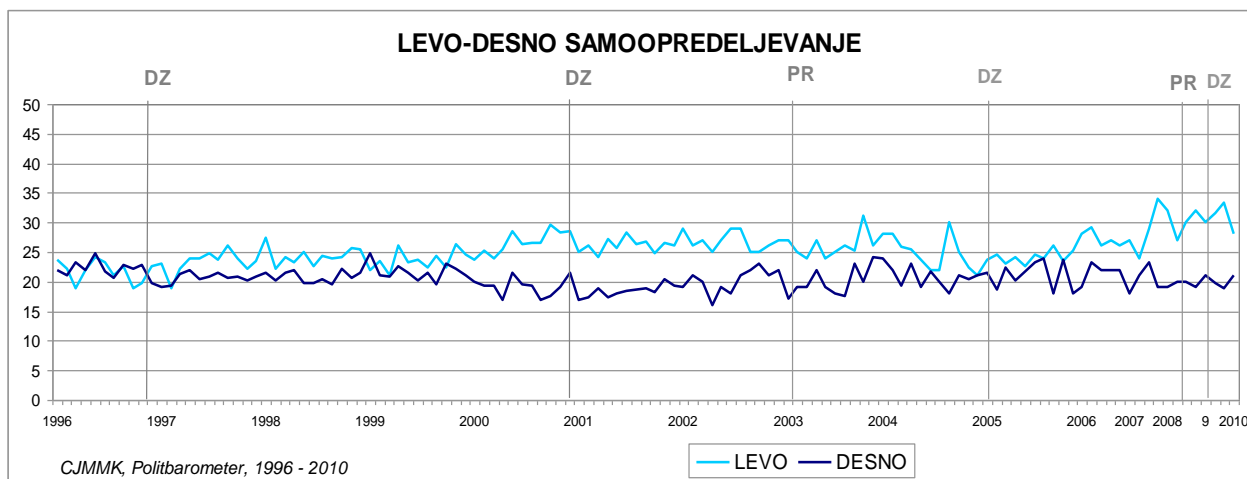
opredeljenih, neznatno pa se poveča tudi delež desno opredeljenih. Primerjava s predhodnimi meritvami pokaže predvsem upad opredeljevanja za »levo«, bistveno povečanje opredeljevanja za »sredino« in bolj ali manj stabilen delež »desno« opredeljenih. Posebej opazen je tudi povečan delež opredeljenih na levo-desni lestvici in zmanjšan delež neopredeljenih. To dodatno ilustrira gibanja in »prebege« v strankarskem polju, ki pod vplivom aktualnih političnih spopadov povzročajo izgubo leve opcije, močno krepitev sredinske pozicije in stabilno desno opredeljevanje, ki pa ne prebije »plafona« (ene petine) in v tem smislu ostaja na isti ravni.

Graf 52

Potek levo-desnega opredeljevanja v retrospektivi 1996–2010 ilustrira graf 53. Iz njega razberemo nihanja v opredeljevanju, ki so izraziteje povezana z »levim« kot z »desnim« polom. Tendenčno je sicer vidno naraščanje deleža levih, še posebej v preseku 1996–2003; temu sledi zmanjševanje razlik med levo in desno opredeljenimi (v začetnem obdobju mandata J. Janše) in od leta 2006 tendenčno izrazito naraščanje levo opredeljenih, vendar zgolj do zadnjih meritev.

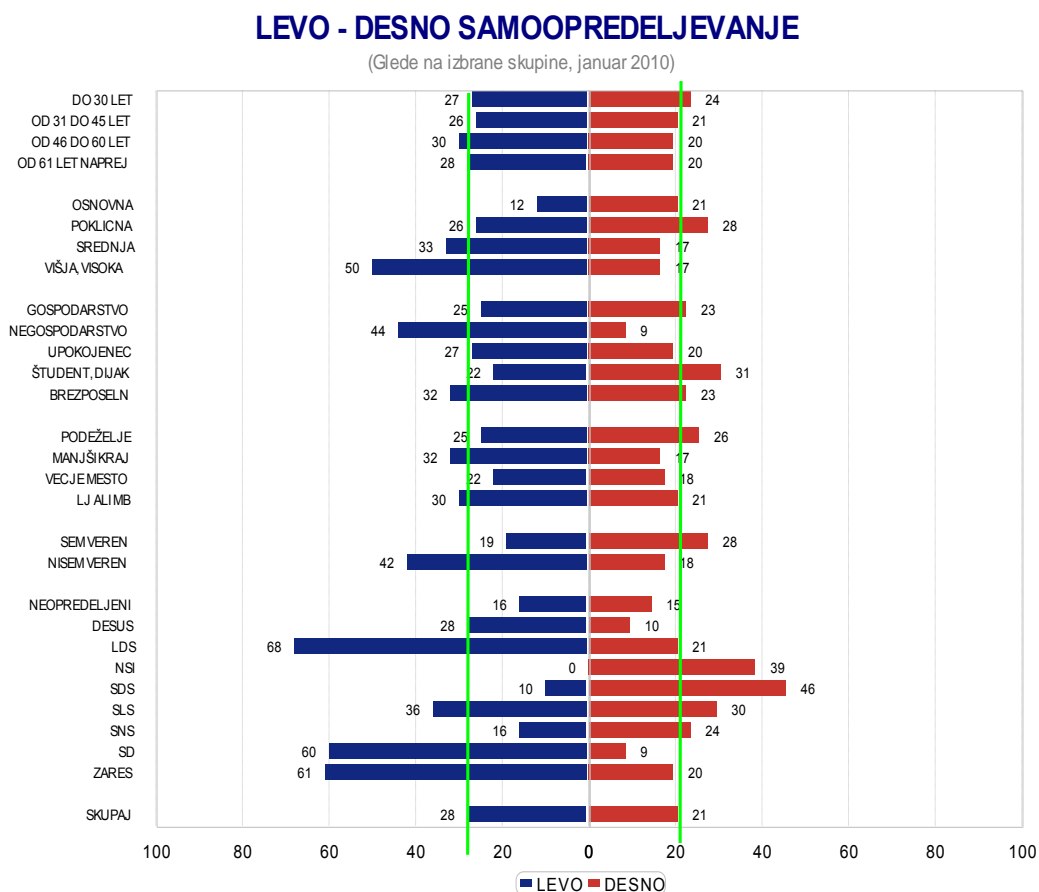
Graf 53

Strukturalna analiza zadnje meritve je prikazana v grafu 54. Prejkoslej se potrdi, da k levo-desnem opredeljevanju najbolj izrazito prispevata nazorski dimenziji: strankarske preference in vernost. Predvsem je očitno, da se preferenti SD, ZARES in LDS v veliki večini opredeljujejo kot »levičarji«, preferenti SDS, NSI in SNS pa v veliki večini oz. pretežno kot »desničarji«. Iz tega modela pa izstopa skupina preferentov SLS, ki se bolj opredeljujejo levo (36%) kot desno (30%).

Vidnejše vplive na levo-desno opredeljevanje pokaže tudi analiza glede na stopnjo izobrazbe in področje zaposlitve. Le osnovnošolsko izobraženi so pretežno (21%) desno opredeljeni in le v majhni meri (12%) levo, velika večina pa je »sredincev« oz. neopredeljenih. Med poklicno izobraženimi je neznatno več (28%) desno opredeljenih kot levo (26%), med srednje ter višje in visoko izobraženimi pa močno prevladujejo »levičarji«. »Levičarjev« je več tudi med zaposlenimi v negospodarstvu, »desničarjev« pa med dijaki in študenti, pa tudi med respondenti iz podeželja itd.

Graf 54

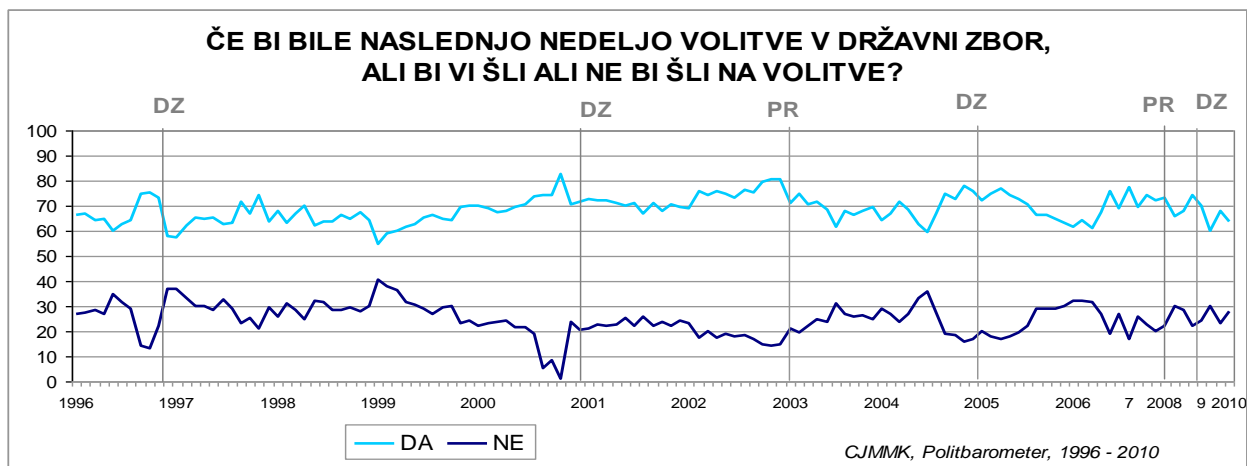
CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Strankarska opredeljevanja

Strankarske preference v januarju – in bližnje primerjave

V okviru t. i. »nedeljskega vprašanja« smo najprej vprašali respondente o pripravljenosti »ali bi naslednjo nedeljo šli, ali ne bi šli na volitve?«. Odgovori so prikazani v grafu 55. Tokratni delež pripravljenih ostaja pod povprečjem, kar ustreza točki odmika od volitev.

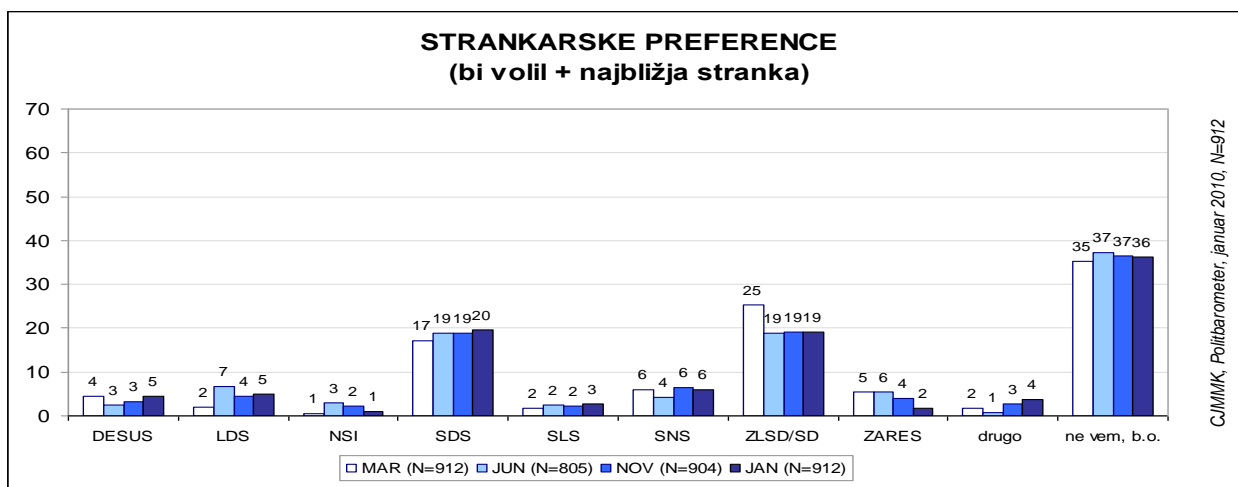
Graf 55

Kot običajno, smo »domnevne udeležence volitev« povpraševali o stranki, za katero bi volili, neudeležence pa o »simpatijah« do določene stranke. Na tej osnovi oblikujemo »indeks strankarskih preferenc«, ki je osnova za obsežnejše analize.⁷

V grafu 56 so prikazana strankarska opredeljevanja na osnovi »indeksa strankarske preference« v časovnem preseku marec 2009 - januar 2010.

Graf 56

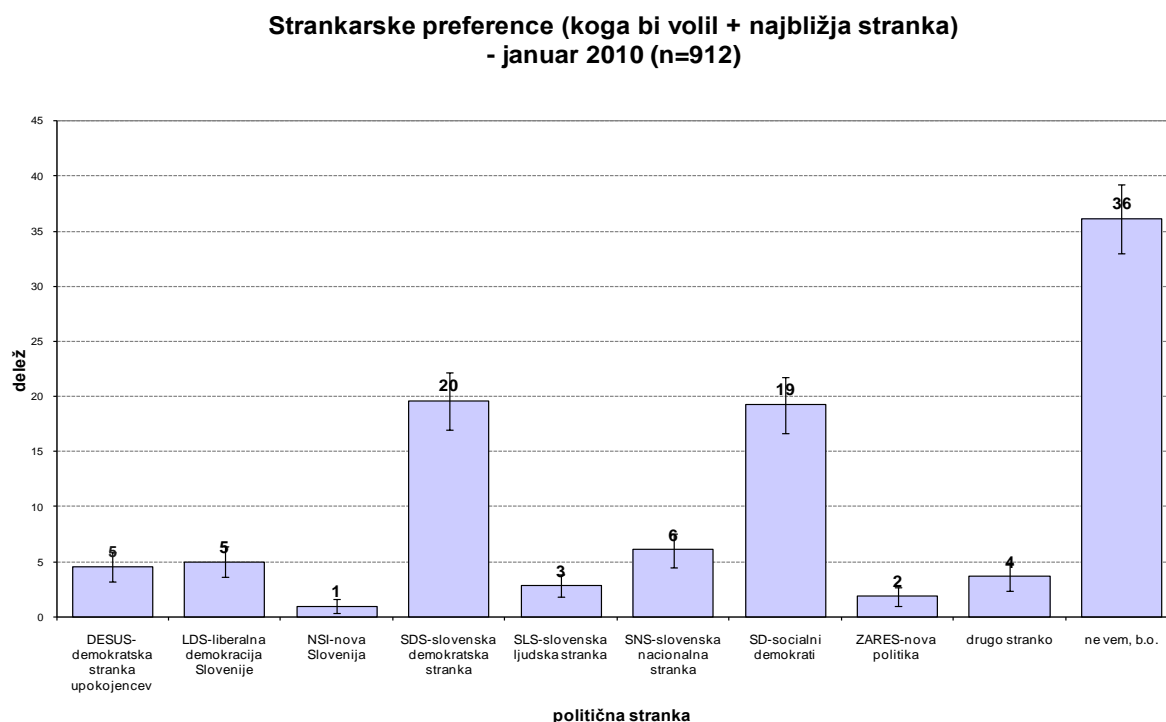
⁷ Te analize bomo opravili naknadno.

Osnovne ugotovitve:

- Tudi tokrat – tako kot ob zadnjih treh meritvah – delež neopredeljenih⁸ preseže eno tretjino respondentov (36%).
- Pri umestitvi nosilnih strank koalicije (SD) in opozicije (SDS) v januarju v primerjavi z dvema predhodnima meritvama ne zaznamo pomembnih sprememb; ključni tekmiči (SD in SDS) se umestita na ravni enopetinske preferenčne podpore (19%; 20%).
- Preostale tri koalicijske stranke (ZARES, LDS, DESUS) so tudi tokrat umeščene nizko (od 2% do 5%), čeprav pri DESUS in LDS zaznamo rahel dvig, medtem ko pri ZARES značilen upad preferenčne podpore.
- SNS se v januarski meritvi umesti »stabilno« na ravni 6%, SLS poraste podpora za 1%, NSI pa rahlo izgubi.
- Osnovno razmerje med štirimi koalicijski strankami (31%) in dvema (23%) oz. tremi (29%) opozicijskimi strankami ostaja od sredine lanskega leta (junij 09: koalicijske 35% – opozicijske 21% oz. 25%) bolj ali manj nespremenjeno.

Graf 57 ilustrira intervale zaupanja na osnovi januarske meritve.

Graf 57 Intervali zaupanja

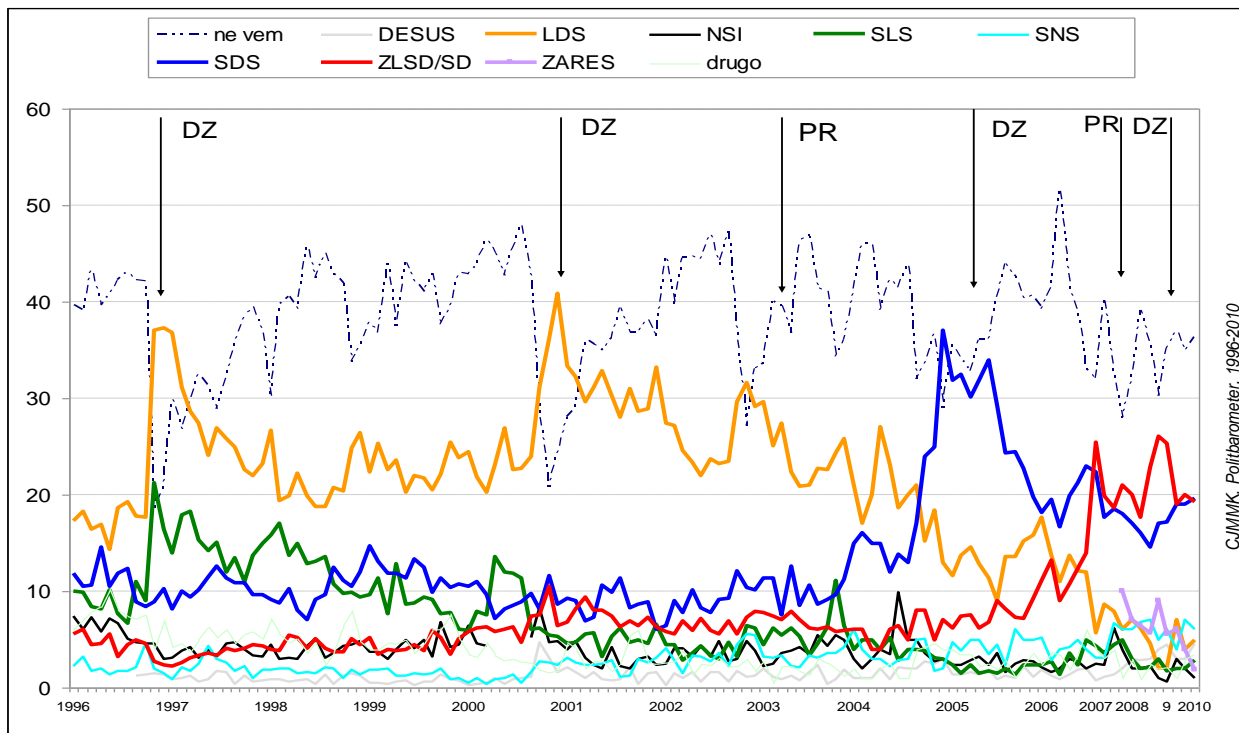

⁸ Neopredeljeni: ne bi šli na volitve, ne vedo, za katero stranko bi volili, ne izražajo simpatij do stranke.

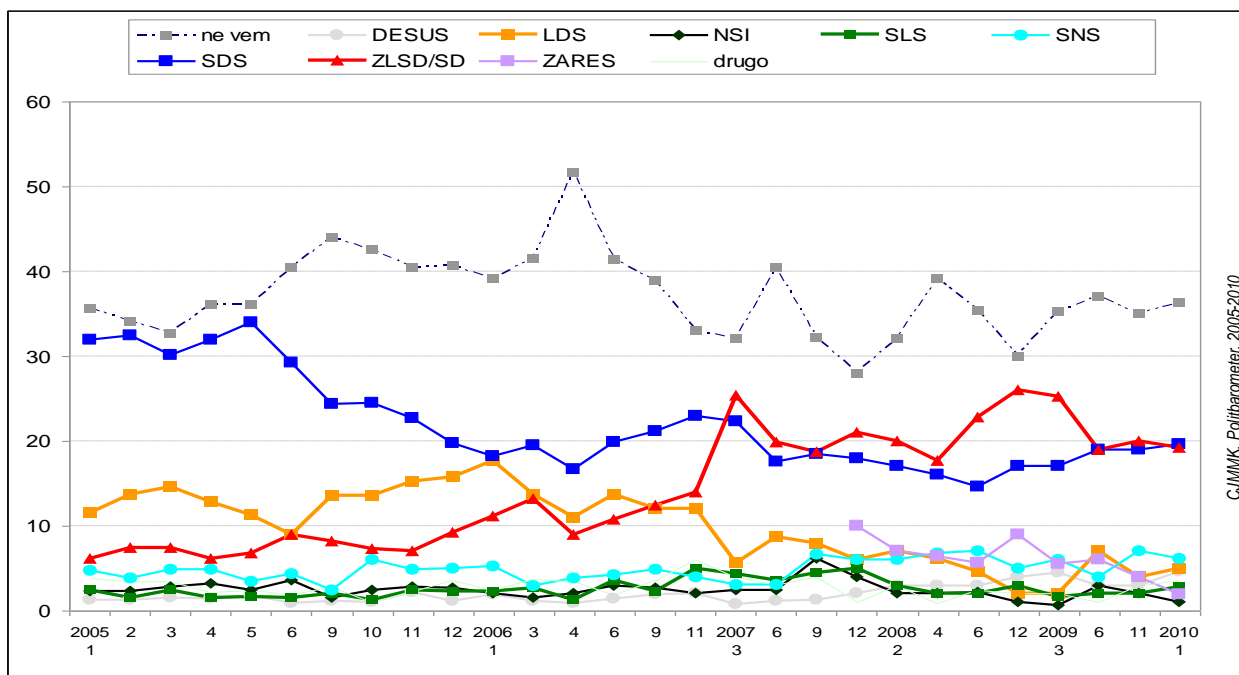
Strankarske preference – retrospektiva 1996–2010

Grafa 58 in 59 ilustrirata potek strankarskega »preferenčnega« opredeljevanja v vsem obdobju raziskave PB (graf 58) oz. v obdobju 2005–2010 (graf 59).

Graf 58 Strankarsko »preferenčno« opredeljevanje 1996–2009

Graf 59 Strankarsko »preferenčno« opredeljevanje 2005–2009

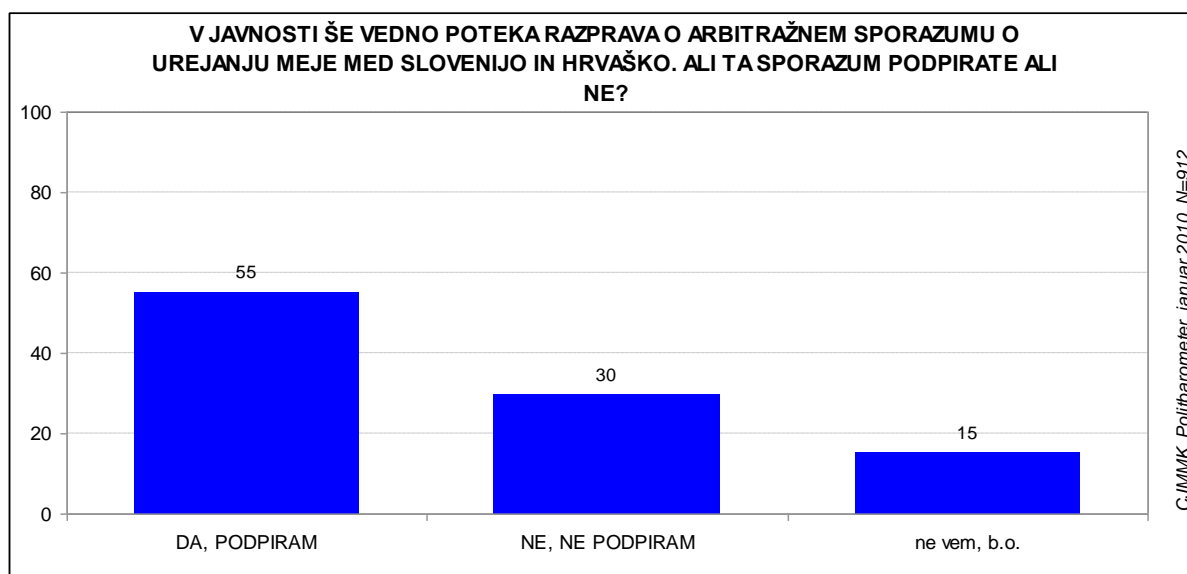

4. Aktualne teme

Opredeljevanje ob »arbitražnem sporazumu«

Tudi tokrat smo povpraševali o odnosu do arbitražnega sporazuma. Vprašanje in rezultat meritve sta prikazana v grafu 60, analiza pa v grafu 61. Očitna je visoka podpora (55%) arbitražnemu sporazumu, kar dodatno ilustrira tudi analiza.

Graf 60

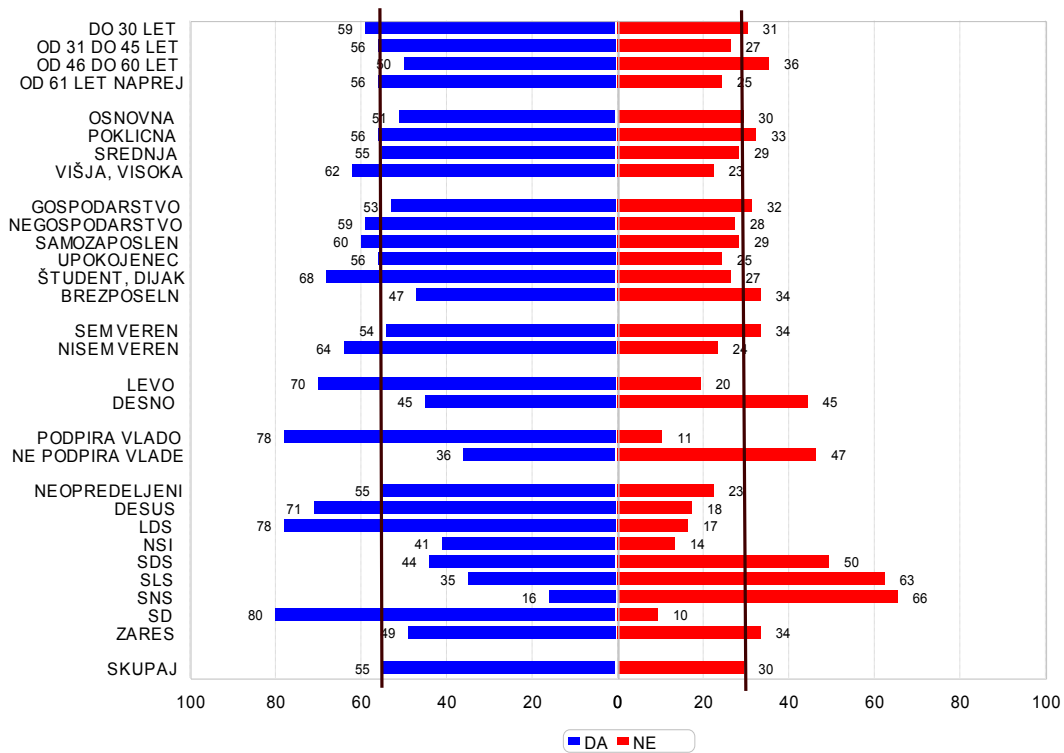

Nadpovprečno visoko arbitražni sporazum podpirajo najmlajši (59%), višje in visoko izobraženi (62%), zaposleni v negospodarstvu (55%), samozaposleni (60%) ter dijaki in študenti (60%). Očiten pa je tudi »nazorski vpliv«, saj sporazum izraziteje podpirajo neverni (64%) kot verni (54%), izrazito bolj levo opredeljeni (70%) kot desno (45%), bolj podporniki vlade (78%) kot nepodporniki (36%) itd. Zavračanje sporazuma še posebej izstopa med preferenti SDS (50%), SLS (63%) in SNS (66%) itd.

Graf 61

ALI PODPIRATE ARBITRAŽNI SPORAZUM, ALI NE?

(Glede na izbrane skupine, januar 2010)

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912

Razrešitev ministra Erjavca

Javnomnenjske zaznave poteka razreševanja ministra Erjavca ilustrirata grafa 62 in 63.

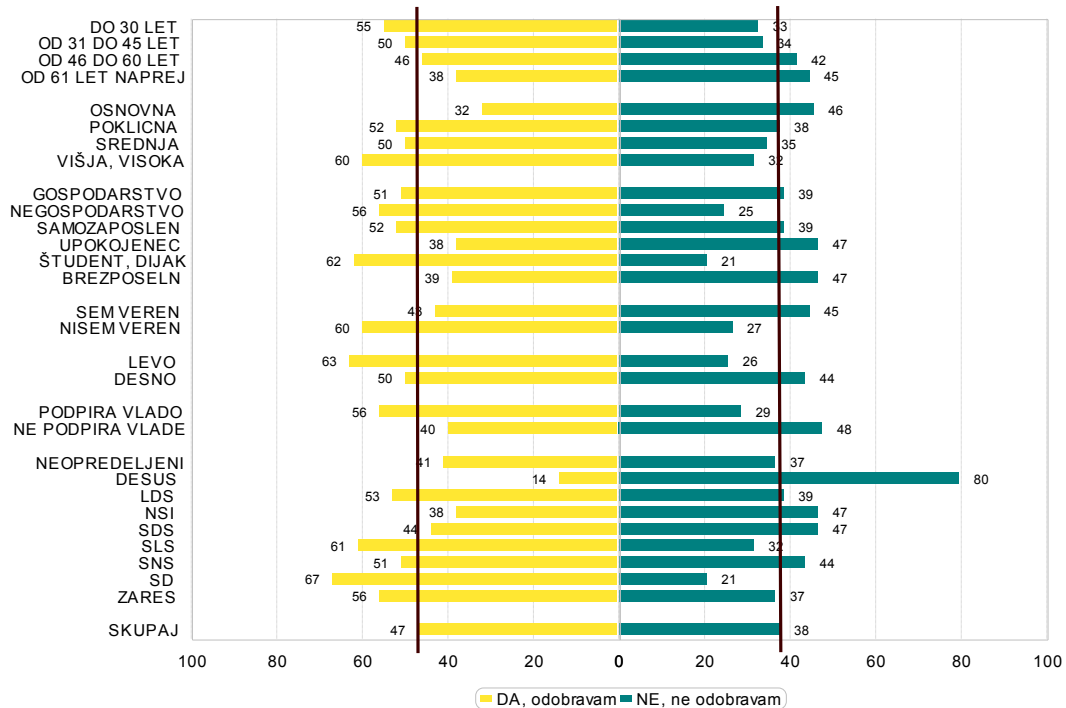
Graf 62

Graf 63

ALI ODOBRAVATE RAZREŠITEV KARLA ERJAVCA KOT MINISTRA, ALI NE?

(Glede na izbrane skupine, januar 2010)

CJMMK, POLITBAROMETER, januar 2010, N=912